

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ**

**Державні санітарні правила та норми, гігієнічні
нормативи**

**9. ЕПІДЕМІОЛОГІЯ
9.5. СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ВПЛИВОМ
МІКРОБІОЛОГІЧНОГО ФАКТОРУ**

**БЕЗПЕКА РОБОТИ
З МІКРООРГАНІЗМАМИ І-ІІ ГРУП
ПАТОГЕННОСТІ**

**Державні санітарні правила
ДСП 9.9.5.035-99**

Видання офіційне

Київ-1999

**БЕЗПЕКА РОБОТИ
З МІКРООРГАНІЗМАМИ І-ІІ ГРУП
ПАТОГЕННОСТІ**

**Державні санітарні правила
ДСП 9.9.5.035-99**

Безпека роботи з мікроорганізмами I-II груп патогенності. Державні санітарні правила. Міністерство охорони здоров'я України. - стор.

1.Розробники:

- Міністерство охорони здоров'я (Падченко А.Г., Лауген Е.А.)
- Український центр державного санітарно-епідеміологічного нагляду (Третьякова Л.В., Глушкевич Т.Г., Капітанова І.М., Мухарська В.А., Присяжнюк І.В.)
- Українська державна протичумна станція (Бощенко Ю.А., Могилевський Л.Я., Сахно Є.І., Сеймовська В.П., Хайтович О.Б.)
- Київський науково-дослідний інститут епідеміології та інфекційних хвороб (Сельникова О.П., Алексеєнко В.В., Заріцький А.М.)

2.Введено в дію вперше, на зміну «Инструкции о противэпидемическом режиме работы с материалом, зараженным или подозрительным на зараженность возбудителями инфекционных заболеваний I-II групп», затвердженої Мінздравом СРСР 29 червня 1978 р.

3.Державні санітарні правила обов'язкові для виконання і визначають вимоги особистої та суспільної безпеки роботи з біологічним матеріалом I-II груп патогенності.

Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»

«Державні санітарні норми, правила, гігієнічні нормативи (санітарні норми) - обов'язкові для виконання нормативні документи, що визначають критерії безпеки та (або) нешкідливості для людини факторів навколишнього середовища і вимоги щодо забезпечення оптимальних чи допустимих умов життєдіяльності людини» (стаття 1).

«Виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізація отруйних речовин, у тому числі токсичних промислових відходів, продуктів біотехнології та інших біологічних агентів, здійснюються за умовами дотримання санітарних норм і наявності дозволу державної санітарно-епідеміологічної служби, а також з дозволу інших спеціально уповноважених органів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України» (стаття 25).

«Працівники підприємств, установ, організацій, дії яких призвели до порушення санітарного законодавства, невиконання постанов, розпоряджень, приписів, висновків посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби, підлягають дисциплінарній відповідальності згідно з законодавством» (стаття 45).

ЗМІСТ

1	Галузь застосування	4-5
2	Нормативні посилання	6-7
3	Вимоги до організації роботи з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки	8
3.1	Загальні	8-19
3.2	До приміщень і обладнання мікробіологічних лабораторій	19-24
3.3	До робочого одягу	24-26
3.4	Додаткові - при роботі з вірусами і рикетсіями	26-28
3.5	Додаткові - при роботі із збудниками глибоких мікозів	28-29
3.6	Додаткові - при роботі в лабораторіях виробничих відділів	29
3.7	Додаткові - при роботі з ботулінічним токсином, біологічними отрутами	29-30
3.8	До проведення зоологічної та паразитологічної роботи	30-32
3.9	До порядку відлову, транспортування і утримання диких хребетних тварин і членистоногих при проведенні експериментальних робіт	33-34
3.10	До порядку дій при ліквідуванні аварій під час роботи з біологічним матеріалом	34-38
3.11	До роботи в шпиталях, ізоляторах і обсерваторах	38-43
3.12	До медичного нагляду за населенням, дезинфекції і паталогоанатомічній роботі в вогнищах особливо небезпечних інфекцій	44-45
3.13	До порядку виїзду співробітників установ, які працюють з біологічним матеріалом	45-47
4	Організація контролю	47
	Додаток 5.1. (Обов'язковий) Класифікація патогенних для людини мікроорганізмів	48-59
	Додаток 5.2. (Обов'язковий) Положення про комісію по контролю за дотриманням вимог біологічної безпеки в установі (підприємстві)	60-61
	Додаток 5.3. (Довідковий) Засоби та методи дезинфекції, які використовуються при роботі з патогенними мікроорганізмами	62-68

Затверджено

Постановою Головного
державного санітарного
лікаря України
від 1 липня № 35

9. ЕПІДЕМІОЛОГІЯ
9.5. СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ВПЛИВОМ
МІКРОБІОЛОГІЧНОГО ФАКТОРУ

**БЕЗПЕКА РОБОТИ
З МІКРООРГАНІЗМАМИ І-ІІ ГРУП
ПАТОГЕННОСТІ**

SAFETY WORK WITH MICROORGANISMS OF
I-II GROUPS OF PATHOGENICITY

**Державні санітарні правила
ДСП 9.9.5.035-99**

1. Галузь застосування

Правила підготовлені відповідно до Постанови Головного державного санітарного лікаря України «Про порядок роботи, побудови, викладення, оформлення, затвердження державних санітарних правил і норм, гігієнічних нормативів та методичних документів» від 27.05.1998 № 11 і встановлюють вимоги до організації роботи з мікроорганізмами І-ІІ груп патогенності (небезпеки).

Видання офіційне
© Міністерство охорони здоров'я
України
Головне санепідуправління

Ці санітарні норми не можуть бути повністю
або частково відтворені, тиражовані і
поширені без дозволу Головного державного
санітарного лікаря України

Київ - 1999

Вимоги правил обов'язкові для виконання усіма установами на території України незалежно від відомчої підпорядкованості та

форм власності, а також посадовими особами та громадянами, які проводять роботи з використанням мікроорганізмів I-II патогенності (небезпеки), або матеріалом, підозрілим на їх вміст *.

Правила спрямовані на забезпечення особистої та суспільної безпеки роботи з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки та передбачають проведення таких заходів:

* організаційних, що містять раціональну планіровку приміщень, обладнання їх відповідними інженерно-технічними системами; забезпечення лабораторій засобами індивідуального захисту; використання безпечних методів роботи, надійних засобів і методів знезараження; наявність планів по локалізації та ліквідації наслідків аварій; суворий контроль за виконанням цих правил працівниками з боку адміністрації та режимної комісії за додержанням вимог біологічної безпеки **; забезпечення надійними джерелами електроенергії, водопостачання та ін.;

* регламентуючих вимоги щодо кваліфікації та спеціальної підготовки персоналу, який допущено до роботи з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки; обмеження осіб, які залучаються до цієї роботи; періодичного та щоденного нагляду за працівниками лабораторії, де проводяться роботи з цими збудниками, а також виїзду працівників, що проводять роботу з цим матеріалом або приймають участь в локалізації та ліквідації епідемічних вогнищ за межі населених пунктів, де розташована лабораторія чи мають місце епідускладнення; виїзд населення при епідемічних проявах чуми, холери, висококонтагіозних вірусних геморагічних гарячок;

спеціальних, що стосуються вакцинопрофілактики медичного персоналу лабораторій; ізоляції та профілактичного лікування осіб, які мали контакти із збудниками I-II груп небезпеки при аваріях в процесі лабораторної роботи, проведенні заключної дезінфекції або при наданні медичної допомоги хворим та підозрілим на захворювання, що викликані цими збудниками; передбачають прийом на роботу осіб, які не мають протипоказань до вакцинопрофілактики; медичний нагляд за персоналом; використання специфічної імунопрофілактики для персоналу; ізоляцію та профілактичне лікування осіб, які мали контакт із збудником при аварії з метою попередження виносу інфекції за межі приміщення, де була аварія.

* далі - біологічний матеріал I-II груп небезпеки

** далі - режимна комісія

2. Нормативні посилання

№№ пп	Позначення нормативног о Акту	Назва	Ким, коли затверджено, реєстрація в Мінюсті
1	2	3	4
1.		Основи законодавства України про охорону здоров'я	
2.		Закон України Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення	
3.		Закон України Про охорону праці	
4.		Наказ МОЗ України № 45 від 31.03.94 Положення про медичний огляд працівників певних категорій	
5.	ДНАОП 0.00-1.07-94	Правила будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском	Наказом Держнаглядохоронпраці від 18.10.94 №104
6.	ДНАОП 0.00-4-12-94	Типове положення про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці	Наказом Держнаглядохоронпраці Від 04.04.94 №30 Зареєстроване в Мінюсті 12.05.94 за № 95/304
7.	ДНАОП 0.00-8.01-93	Перелік посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню та періодичну перевірку знань з питань охорони праці	Наказом Держнаглядохоронпраці від 11.10.93 №94 зареєстроване в Мінюсті 20.10.94 за

			№154
--	--	--	------

1	2	3	4
8.	ДНАОП 0.00-8.02-93	Перелік робіт з підвищеною небезпекою	Наказом Держнаглядохоронпраці Від 30.11.93 №123 Зареєстроване в Мінюсті 23.12.93 за № 196
9.	ГОСТ 12.4.013-89	Засоби захисту працюючих. Загальні вимоги і класифікація	
10.		Положення про порядок обміну, зберігання, обертання, відпуску та пересилки культур бактерій, вірусів, рикетсій, грибів, найпростіших, мікоплазм, бактеріальних токсинів, отрут біологічного походження	
11.	ГОСТ 12.4.064-84 ССБТ	Костюми ізолюючі	
12.	ГОСТ 12.4.103-83 ССБТ	Одяг спеціальний захисний	
13.		Наказ Про режим роботи з патогенними мікроорганізмами	МОЗ України 14.12.92 № 183

3. Вимоги до організації роботи з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки

3.1. Загальні

3.1.1. Роботу з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки дозволяють лабораторіям, які мають умови для дотримання вимог щодо небезпеки роботи, передбачені цими правилами та повного розподілу діагностичних і експериментальних досліджень (до діагностичних - відносять дослідження об'єктів біотичної та абіотичної природи з ідентифікацією культури; до експериментальних - всі види робіт із культурами збудників I-II груп небезпеки.)

3.1.2. Порядок видачі дозволу на роботу з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки регламентовано наказом МОЗ України від 14.12.92 р. №183 «Про режим роботи з патогенними мікроорганізмами».

Дослідження біологічного матеріалу I групи небезпеки проводять державні протичумні та спеціалізовані базові установи (Наказ МОЗ України від 30.09 94р. № 267 «Про надзвичайну ситуацію з чуми та необхідні протиепідемічні заходи»).

3.1.3. Планові діагностичні дослідження на холеру та ботулінічний токсин, що виконуються з метою профілактики цих інфекцій, проводять бактеріологічні лабораторії, які мають дозвіл на роботу з мікроорганізмами III-IV груп небезпеки.

3.1.4. Дозвіл на роботу з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки вважають недійсним при переплануванні приміщень або зміні технології роботи.

3.1.5. Проекти будівництва нових та реконструкції діючих лабораторій повинні бути затверджені режимною комісією, узгоджені з установами Державного санітарно-епідеміологічного нагляду та затверджені керівником організації.

3.1.6. Роботу з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки виконують фахівці з вищою та середньою медичною, біологічною та ветеринарною освітою (для ветеринарних закладів), які закінчили відповідні курси спеціалізації, не мають протипоказань до вакцинопрофілактики та лікування специфічними препаратами.

3.1.7. Допуск до роботи з експериментальним та діагностичним матеріалом оформляють наказом керівника установи один раз на два роки після перевірки знань по безпеці роботи. Інженерно-технічний

персонал, дезинфектори та молодший медичний персонал лабораторій проходять підготовку в структурному підрозділі і допускаються до роботи у відповідності з посадовими обов'язками наказом по установі.

3.1.8. Дозвіл на відвідування лабораторії інженерно-технічному персоналу, який не працює постійно, видає керівник установи (завідуючий лабораторією). Відвідування здійснюється після закінчення роботи і проведення дезинфекції, у супроводі працівника структурного підрозділу і реєструється в журналі.

3.1.9. Фахівців (лікарі медичного і ветеринарного профілю, біологи та ін.), які постійно не працюють в установі, допускають в приміщення, де проводять роботу з біологічним матеріалом, за письмовим дозволом керівника установи. Мета відвідування та її тривалість реєструються в журналі. При роботі в лабораторії один-два дні – фахівець проходить інструктаж з режиму роботи, при тривалій роботі в приміщенні лабораторії – здається залік з режиму роботи та оформлюється допуск.

3.1.10. Працівникам, які за фахом роботи мають дотик з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки (крім холери), проводиться щеплення. Особи, яким протипоказані щеплення, допускаються до роботи окремим наказом по установі, а до роботи в аерозольних лабораторіях та з матеріалом, зараженим або підозрілим на зараження гарячкою Ку, не допускаються.

3.1.11. У всіх працівників, які проводять роботу з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки (виключаючи холеру та отрути біологічного походження), щоденно проводиться термометрія, результати фіксують в журналі і завіряють підписом відповідального лікаря (наукового співробітника). Для осіб, які працюють із збудником холери, встановлюють обов'язкове дослідження на вібріоносійство у випадках дисфункції шлунково-кишкового тракту.

3.1.12. Всі працівники, які проводять роботу з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки, знаходяться під диспансерним наглядом. Періодичні медичні огляди проводять у відповідності до наказу МОЗ України від 31.03.94 № 45 «Положення про медичний огляд працівників певних категорій». Працюючим з глибокими мікозами здійснюється постановка алергічних проб.

3.1.13. При появі у працівника симптомів, характерних для інфекційного захворювання, що викликається збудником, з яким він проводив роботу, працівник зобов'язаний поставити до відома завідуючого лабораторією або чергового по установі. Подальше рішення приймає керівник установи.

3.1.14. У випадку захворювання працівника, який проводив роботу з інфекційним матеріалом або культурами збудників чуми, холери, вірусів І групи, на квартиру хворого направляють лікаря установи (якщо він передбачений штатними нормативами) з метою уточнення епіданамнезу і вирішення питання про необхідність його ізоляції. Результати відвідування реєструють в журналі і доводять до відома керівника установи. При виклику лікаря загальномедичної мережі, хворий або його родичі повинні повідомити лікаря про характер роботи, що виконувалась, та інформувати про це керівника структурного підрозділу.

3.1.15. Працівники, які з тих чи інших причин не можуть з'явитися на роботу, повинні на протязі двох годин повідомити про це завідуючого лабораторією. У випадку неявки працівника в установу на протязі двох годин від початку роботи і відсутності даних про його знаходження, завідуючий лабораторією приймає заходи по з'ясуванню причини відсутності працівника.

3.1.16. Переміщення обладнання, лабораторного та господарського посуду, реактивів, інструментів та інше в установі проводять за узгодженням керівників зацікавлених підрозділів. Винесення вищезгаданих матеріалів за межі установи проводять після дезинфекції за дозволом керівника установи.

3.1.17. Весь перелік робіт з біологічним матеріалом І-ІІ груп небезпеки виконується з дотриманням принципу парності (не менше двох осіб, одна з яких - лікар або науковий співробітник). Термін безперервної роботи з матеріалом обмежується 4-ма годинами, після чого встановлюють 30-60 хвилинну перерву. Робота в вечірній та нічний час, а також в вихідні та святкові дні можлива за письмовим дозволом керівника установи при умові дотримання позмінної роботи і наявності двох осіб.

3.1.18. Для індивідуального захисту персоналу використовують захисний одяг, опис якого надано в розділі 3.3. Перед пранням захисні костюми знезаражують.

3.1.19. Дезинфекцію різних об'єктів при роботі з біологічним матеріалом І-ІІ груп небезпеки проводять відповідно діючим нормативним документам.

3.1.20. Забороняється викликати працівників під час виконання ними будь-яких робіт з біологічним матеріалом.

3.1.21. Прийом відвідувачів, суспільна робота та приймання їжі дозволяють тільки в спеціально відведених приміщеннях.

3.1.22. Територія і приміщення установи підлягає цілодобовій охороні.

3.1.23. При зміні діючих методичних засобів чи впровадженні нових методів та методичних прийомів, необхідно розробляти доповнення до цих правил з урахуванням потреб, що викладені в них. Доповнення, що викладаються у вигляді методичних рекомендацій, розглядаються режимною комісією і затверджуються керівником установи.

3.1.24. Протипожежні та додаткові правила безпеки в лабораторіях (установі) складаються з урахуванням вимог даних правил.

3.1.25. Відповідальним за організацію біологічної безпеки по установі в цілому є її керівник, а по підрозділам - їх завідувачі. Контроль за виконанням вимог даних правил покладається в інститутах на заступника керівника по науковій роботі, в інших установах - на заступника керівника по епідроботі.

3.1.26. Приміщення мікробіологічних лабораторій і, в ряді випадків, територія установи, по ступені безпеки для персоналу діляться на три зони:

I. **«Заразна» зона** - приміщення, в яких проводять роботу з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки, персонал одягнений в відповідний тип захисного одягу.

II. **«Умовно-заразна» зона** - приміщення лабораторій (в ряді випадків території установи, якщо вона відокремлена), в межах яких здійснюють тільки переміщення інфікованого матеріалу. Роботу в ній проводять (виключно із незараженим біологічним матеріалом) персонал одягнений в протичумний костюм IV типу.

III. **«Чиста» зона** - приміщення, де не проводять роботу з біологічним матеріалом, персонал одягнений в особистий одяг.

3.1.27. Працівники проходять з «чистої» зони в «умовно-заразну» через санітарний пропускник. Верхній одяг залишають в особистих шафах, які призначені для його зберігання, обмінюють своє взуття на тапочки і проходять в приміщення для одягання робочого одягу.

Дозволяється проносити через санпропускник тільки письмові речі.

Пити воду та палити дозволяється у спеціально відведених для цього місцях. Прибирання приміщень «умовно-заразної» зони проводять щоденно з використанням миючих та дезінфікуючих засобів.

3.1.28. Перенесення матеріалів і обладнання в межах «умовно-заразної» зони проводиться персоналом в робочому одязі.

Перенесення культур збудників в контейнерах (в біксах) з одного підрозділу в другий здійснюють особи, які мають допуск до

роботи з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки, одягнені в протичумний костюм IV типу, в присутності супроводжуючого.

Перенесення заразного матеріалу в баках для автоклавування, які поставлені в металеві піддони з високими (20 см) бортиками, проводить молодший та середній персонал, що одягнений в протичумний костюм III типу, доповнений фартухом, у супроводі фахівця, який має допуск до роботи з біологічним матеріалом. Перенос здійснюється по відповідних маршрутах. На час переносу матеріалу до автоклавної, на шляху його слідування, зупиняється інший рух.

3.1.29. Режим виробничої діяльності в кімнатах цільового призначення «умовно-заразної» зони (радіоізотопної, біохімічної, електронної мікроскопії, препарататорської і т.п.) повинен відповідати профілю роботи, що виконується, з дотриманням вимог техніки безпеки.

З метою попередження алергічних захворювань, роботу з убитими мікроорганізмами, які висушені будь-якими засобами, проводять у витяжних шафах або настільних боксах з витяжкою з наступною вологою обробкою боксу.

3.1.30. Вхід персоналу в бактеріологічні кімнати (бокси) і вихід із них, здійснюється через передбокси. Працівники одягають і знімають в передбоксі захисний одяг.

3.1.31. Прибирання бактеріологічних кімнат (боксів) проводить щоденно до початку робочого дня молодший персонал в протичумному костюмі IV типу, що доповнюється гумовими рукавичками, з застосуванням дезинфікуючих засобів під наглядом лаборанта. Після вологого прибирання на 30-40 хвилин вмикають бактерицидні лампи. Лабораторні столи та бокси безпеки готують до роботи лаборанти.

По закінченню роботи з біологічним матеріалом об'єкти з посівами переносять в сховища (сейфи, холодильники, баки для автоклавування, термостати і т.ін.), проводять дезинфекцію робочих поверхень в приміщенні, обробляють руки 70° етиловим спиртом і вмикають на 30-40 хвилин бактерицидні лампи.

Перед виходом з приміщення працівники перевіряють вимкнення газу, води, непотрібних приладів та ін. Приміщення «заразної» зони лабораторії опечатують і зачиняють на замок. Відкривання і зняття печаток, зачинення і опечатування всієї лабораторії здійснюють працівники (наукові працівники, лікарі, лаборанти), які мають відповідні дозволи керівника установи або завідуючого лабораторією.

3.1.32. Забороняється проведення в одному і тому ж приміщенні діагностичних і експериментальних досліджень, та одночасної роботи з діагностичним матеріалом і живими вакцинами.

Забороняється проведення будь-яких експериментальних робіт з вірулентними антибіотикостійкими штамми, якщо в установі відсутні лікарські препарати (не менше двох) до яких чутливі штамми, що використовувались.

Дозволяється проведення одночасної роботи з різними видами збудників в одній бактеріологічній кімнаті, якщо це викликано виробничою необхідністю, при цьому біологічна безпека забезпечується виконанням вимог, що пред'явлені до роботи з найбільш небезпечним видом.

3.1.33. Перегляд агарових культур, проведення бактеріологічної роботи з діагностичним матеріалом, а також з низькими концентраціями (менше 10^{10} КУО/мл)* і малими об'ємами (менше 500 мл) вірулентних культур збудників I-II груп небезпеки (крім сапу, меліюїдозів і збудників глибоких мікозів) здійснюють за лабораторним столом у протичумному костюмі IV типу. При роботі із збудниками сапу, меліюїдозу і глибоких мікозів костюм IV типу доповнюють респіратором і рукавичками.

* КУО - число колоній-утворюючих одиниць або число мікробних клітин в 1 мл.

Роботу з високими концентраціями (більше 10^{10} КУО/мл), великими об'ємами (більше 500 мл), при відсутності боксів безпеки проводять в протичумному костюмі I типу (без чобіт).

3.1.34. Зараження ектопаразитів збудниками I-II груп небезпеки на біомембрані (розміщеній в ємкості з високими бортиками), розтирання і посів заражених ектопаразитів на поживні середовища проводять в костюмі IV типу, доповненим ватно-марлевою маскою і гумовими рукавичками.

Перегляд заражених ектопаразитів проводять в протичумному костюмі IV типу.

Зберігання заражених ектопаразитів здійснюють в пробірках і флаконах, розміщених в холодильниках, термостатах, шафах.

3.1.35. При піпетуванні необхідно користуватися грушами або автоматичними приладами. При цьому кінчик піпетки завжди повинен бути нижче рівня рідини в судині, або рідина з піпетки повинна стікати по внутрішній стінці судини. Забороняється

переливання рідких культур, продування через них повітря з піпеток. Використані піпетки, наконечники з залишками матеріалу поміщають до склянки з дезрозчином. Збирання культур з поверхні агару проводять петлею, металевим, скляним або пластиковим шпателем.

Перед використанням посуд, піпетки, обладнання, шприци і т.ін. повинні бути перевірені на цілісність і справність.

Бактеріологічна петля повинна бути замкнута в нерозривне кільце і мати плече довжиною не більше 6 см.

3.1.36. Забороняється фіксувати мазки підігрівом. Для фіксації використовують 96° етиловий спирт, суміш Нікіфорова (рівна кількість спирту та ефіру) та ацетон. При фіксації мазків, в яких є збудник сибірки або невідомий вид мікроорганізмів - 96° етиловий спирт з додаванням 3% перекису водню. Час фіксації вегетативних форм - 20 хвилин, спорових - 30 хвилин.

3.1.37. Забороняється залишати після закінчення роботи на відкритих місцях або в неопечатаних сховищах незафіксовані мазки, об'єкти з посівами та інші матеріали, які містять в собі біологічний матеріал.

Дозволяється залишати на столах і в боксах безпеки посуд надписаний, але не засіяний, зробивши відповідну відмітку.

При необхідності короткочасного виходу з бактеріологічних кімнат, працівник може залишити об'єкти з біологічним матеріалом на столі (в боксі безпеки), якщо в кімнаті залишається інший працівник, або двері кімнати закриваються на замок.

3.1.38. Роботу, що пов'язана з ризиком утворення аерозолів вірулентних мікроорганізмів (з високими концентраціями і великими об'ємами збудників, центрифугуванням, гомогенізуванням, подрібненням тканин, зруйнуванням збудників, переносом реплікаторами, шуттеліруванням і т.ін.) проводять в боксах безпеки персоналом, одягненим в протичумний костюм IV типу.

Проведення центрифугування, шуттелірування, струшування культур на апаратах без захисту (не установлених в боксах безпеки) можливо тільки якщо контейнери, де знаходиться матеріал, виготовлені з матеріалу, що не б'ється і мають герметичні кришки. При цьому, персонал повинен бути одягнутий в протичумний костюм I типу.

3.1.39. Перед початком роботи в боксі безпеки вмикають витяжну вентиляцію, по шкалі боксового манометру перевіряють наявність негативного тиску, перевіряють справність обладнання в боксі і завантажують матеріал.

Вся робота повинна виконуватися ближче до задньої стінки боксу і бути видимою зовні.

Під час роботи забороняється відкривати двері боксу безпеки, а по закінченню її двері можуть бути відкриті тільки тоді, коли заразний матеріал прибраний в контейнери і проведена поточна дезинфекція

Після видалення контейнерів з біологічним матеріалом, двері боксу безпеки зачиняють, всередині боксу вмикають бактеріцидні лампи.

Слід врахувати, що бокси безпеки, виготовлені із органічного скла, вибухо- і пожежонебезпечні, тому для обпалювання бактеріологічних петель використовують електронагрівальні пристрої чи спиртівки, газові горілки не використовують.

3.1.40.Зберігання біоматеріалу I-II груп небезпеки, облік його, обмін з іншими установами і знищення, здійснюють згідно діючому «Положенню про порядок обліку, зберігання, поводження, відпуску і пересилки культур бактерій, вірусів, рикетсій, грибів, найпростіших, мікоплазм, бактерійних токсинів, отрут біологічного походження».

3.1.41.Культури збудників I-II груп небезпеки, які виділені при бактеріологічних дослідженнях, передають згідно діючим нормативним документам у відповідні установи для подальшого вивчення, підтвердження та створення національних колекцій. Перевіз штамів проводять з дозволу керівників цих установ. Акти на передачу і знищення оформлюють в установленому порядку.

В установах (інститутах), які працюють з мікроорганізмами I-II груп небезпеки дозволяється мати колекції (музей) штамів для проведення наукових досліджень і набіри діагностичних штамів.

3.1.42.Об'єкти з культурами і посівами повинні бути надписані чітко з докладним позначенням засіяного матеріалу і дати посіву.

Об'єкти з культурами збудників зберігають в металевих водостійких ємкостях з щільно зачиненими кришками, які розміщують в холодильники або залізні шафи. Допускається тимчасове зберігання культур, підготовлених для автоклавування, в баках з термостійкого матеріалу (метал, пластик) з отворами в верхній частині. Баки при зберіганні розміщують в піддоні з бортиками висотою 20 см.

Всі сховища (термостати, холодильники і шафи) зачиняють на замок і опечатують. Ключі від сховищ і особисті печатки знаходяться безпосередньо у завідуючого лабораторією.

Вакцинні штами зберігають окремо від патогенних. Антибіотикорезистентні - окремо від чутливих. Не допускається

зберігання в одному холодильнику живих культур мікроорганізмів і діагностичних або лікувальних препаратів.

3.1.43. Роботу по ліофілізації культур збудників інфекційних захворювань I - II груп небезпеки проводять відповідно з діючою НД.

3.1.44. Ампули з висушеними культурами розкривають в приміщенні музею (колекції) живих культур в боксі з витяжною системою вентиляції, обладнаною захисними фільтрами або у ламінарному боксі. При цьому, відтягнутий кінець ампули нагрівають над полум'ям горілки, після чого доторкуються до нагрітої частини вологим кінцем стерильного ватного тампону, в результаті чого з'являються тріщини. Кінець ампули покривають трьохшаровою марлевою серветкою, змоченою дезрозчином і добре віджатою, і відламують пінцетом. Після розкривання ампула залишається накритаю тією ж серветкою на протязі однієї-двох хвилин. Серветку обережно знімають і разом з залишками скла занурюють в дезрозчин. Розкриту ампулу накривають стерильним марлевым тампоном на 1-2 хвилини, в ампулу вносять розчин для приготування зависі, яку далі висівають на тверді і рідкі поживні середовища. Посіви культур на поживних середовищах видають в лабораторії.

3.1.45. В лабораторії облік біологічного матеріалу проводять в журналах за затвердженими формами.

Журнали повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою.

3.1.46. При проведенні серологічних досліджень проводять попереднє знезараження матеріалу:

* сироватки і суспензії крові знезаражують додаванням мертиоляту натрію, до концентрації 1:10000 з послідуочим прогріванням їх при 56°C на протязі 30 хвилин. Для забору крові і змивів внутрішніх органів допускається використання фільтрувального паперу, попередньо промоченого мертиолятом натрію в концентрації 1: 1000, знезараження настає після годинної експозиції при кімнатній температурі;

* суспензії внутрішніх органів або кісного мозоку тварин, матеріал від хворих людей, а також бактеріальні зависі чуми, туляремії, бруцельозу, знезаражують додаванням формаліну до 1-2% концентрації з наступним витримуванням не менше 12 годин чи до концентрації 4% з експозицією при кімнатній температурі 1 годину, знезараження матеріалу, що не містить спор, можливо також кип'ятінням суспензій, виготовлених на фізіологічному розчині впродовж 15-20 хвилин. Культури холерного вібріону

зnezаражують кип'ятінням на протязі 30 хвилин. Ефективність зnezараження контролюють пробую на специфічну стерильність.

При необхідності проведення термінового аналізу на наявність антигенів збудників I-II груп небезпеки і відсутності часу для зnezараження матеріалу чи постановки проби на стерильність, серологічні реакції ставлять в бактеріологічних кімнатах в пробірках з круглим дном під ватно-марлевими пробками. Лабораторний посуд і інструменти зnezаражують.

3.1.47. Всі роботи, пов'язані з прийомом і первинною обробкою біологічного матеріалу - від людей, гризунів, ектопаразитів, проб з об'єктів довкілля і т.ін., а також зараження тварин та їх дослідження, дозволяється проводити тільки в приміщеннях блоку для інфікованих тварин. Зараження лабораторних тварин, розтин диких і біопробних тварин та посів органів для бактеріологічного дослідження проводить лікар або лаборант. При дослідженні польового матеріалу біологу (дезинфектору) доручається очісування і розтин диких гризунів, а взяття матеріалу на дослідження проводить лікар або лаборант. Прибирання в приміщеннях для інфікованих тварин, догляд за ними і годування проводять лаборанти і молодший медичний персонал.

Вхід персоналу в блок для роботи з інфікованими тваринами здійснюють через кімнату для одягання захисного одягу, а вихід - через кімнату для зняття і зnezараження його. Забороняється в одній і тій же кімнаті одягати захисний одяг і знімати його після роботи з біологічним матеріалом.

3.1.48. Дрібних тварин і ектопаразитів тримають в приміщеннях блоку для інфікованих тварин з дотриманням таких правил:

* дрібних тварин розміщують в банки, ящики, садки, попередньо перевірених на цілісність, на які прикріплюють заповнені етикетки. Ящики і банки закривають сітчаними кришками, що не допускають вибігання тварин;

* ектопаразитів розміщують в банки, флакони, щільно зав'язані дрібносітчастим матеріалом або в пробірки закриті ватно-марлевою або корковою пробкою;

* банки з тваринами розміщують на металевих (дерев'яних) стелажах, які покрашені олійною фарбою, або в засітчані шафи, а судини з ектопаразитами - в такі ж шафи, холодильники або термостати;

* банки з тваринами, які заражені збудниками сибірки, глибоких мікозів, розміщують на металевих або дерев'яних, оббитих залізом стелажах;

* при накопиченні в банках або садках підстилочного матеріалу (1/3 банки), тварин пересаджують в чисті банки, а використані заливають дезрозчином або автоклавують.

3.1.49. В залежності від характеру роботи, що виконується в блоці для інфікованих тварин, ступені її небезпеки для персоналу, використовують суворо визначені типи захисного одягу:

* при дослідженні матеріалу від хворих з підозрою на чуму, глибокі мікози, сап, меліоїдоз або з неясною етіологією - захисний костюм I типу; на сибірку, туляремію, бруцельоз, холеру, легіонельоз - костюм II типу;

* при дослідженні дико живучих гризунів і біопробних тварин, а також їх трупів (зважування, вимірювання, очісування, розтин, посів органів, приготування суспензій, розбирання гнізд) - захисний костюм II типу;

* при зараженні біопробних тварин матеріалом від дико живучих гризунів і інших об'єктів, з підозрою на чуму, глибокі мікози, сап, меліоїдоз - костюм I типу; матеріалом, який підозрюється на зараженість збудниками сибірки, туляремії, бруцельозу, холери і легіонельозу - костюм II типу,

* при зараженні лабораторних тварин вірулентними культурами збудників чуми, сапу, меліоїдозу, бруцельозу, глибоких мікозів і проведенні всіх маніпуляцій з зараженими тваринами (взяття крові, вимірювання температури, годування ектопаразитів на гризунах, обчісування, лікування і пересадка тварин, годування їх і т.ін.) та їх розтину використовують костюм I типу;

* при зараженні лабораторних тварин культурами збудників сибірки, туляремії, холери, легіонельозу, а також дослідженні цих тварин і їх розтину, використовують костюм II типу. Працівники, які не мають щеплення проти туляремії, при роботі з вірулентними культурами цього збудника використовують костюм I типу;

3.1.50. Живих гризунів, які призначаються для розтину, умертвляють хлороформом, ефіром або іншими речовинами, що відповідають вимогам біологічної безпеки і характеру дослідження.

При розтині гризунів лікар (лаборант) захоплює труп довгими щипцями (корнцангами), занурюють його на 10-15 секунд в 3% водно-мільний розчин, і даючи йому стекти (на сітці), переносять на дошку для розтину.

Розітнутих тварин, після взяття матеріалу для дослідження, знезаражують. Тварин, які загинули від меліоїдозу, для повного знезаражування, видержують в 5% розчині лізолу на протязі 7 діб. Після розтину тварин інструменти, дошки для розтину, банки, бачки, садки і т.ін. знезаражують.

Для утилізації твердих знезаражених відходів та тушок тварин, використовують крематорій або виділені і узгоджені з територіальними установами Держсанепіднагляду місця поховання. При відсутності крематорію і виділених місць поховання, на території установи викопують яму, яка повинна бути розташована якомога далі від комунікацій або колодязя, з додержанням таких умов:

- * яма глибиною 1,5 - 2 метри не повинна доходити до водоносного шару;
- * яму щільно закривають настилом з люком, який зачиняється на замок;
- * вінця ями повинні бути підняті для попередження від затоплення дощовими або паводковими водами;
- * після кожного скидання матеріалу, його заливають свіжо виготовленим дезинфікуючим розчином (20% хлорного вапна, чорної карболки, крезолів і т.п.)
- * при заповненні ями (не більше, ніж 1 м до поверхні) її засипають доверху землею і утрамбовують, настил можна зняти і використовувати повторно.

При необхідності розтину гризунів і їх дослідженні в малонаселених чи незаселених людьми місцях знезаражені трупи розитнених гризунів дозволяється закопувати в спеціально викопані кожен раз ями.

3.1.51.В максимально ізольованих лабораторіях при роботі в блоках для інфікованих тварин зараження, розтин і всі інші маніпуляції з тваринами проводять в системі боксів безпеки, а утримування тварин - в шафах, які мають вентиляцію зниженого тиску. Роботу і прибирання проводить персонал, одягнутий в протичумний костюм II типу.

3.1.52.Дезинфекцію біологічного матеріалу проводять відповідно з діючими нормативними документами.

Введення в практику нових засобів дезинфекції, дезинсекції і дератизації допускається тільки після їх випробування і з дозволу Держсанепіднагляду України. Всі серії дезинфікуючих засобів, які поступають на склад, повинні бути перевірені на активність, з видачею висновку на їх придатність.

Методи і засоби знезараження визначають в кожному окремому випадку в залежності від виду збудника, характеру і кількості матеріалу, що знезаражується.

Передача знезараженого матеріалу між лабораторіями однієї установи і за її межі допускається з дозволу керівника установи.

3.1.53.В лабораторіях повинна бути достатня кількість дезинфікуючих розчинів, а також недоторканий запас їх на випадок аварії. Ємкості з дезрозчинами маркірують. При роботі з ектопаразитами такі ж вимоги пред'являють до дезинсектантів. Дезинфікуючі розчини готує лаборант або дезинфектор, за якістю приготування їх слідкує лікар. Дезинфікуючі розчини використовують відповідно настановлень по їх застосуванню.

Відповідальність за правильне знезараження матеріалу покладається на завідуючого лабораторією або призначеного для цього лікаря (наукового працівника). При централізованій автоклавні, відповідальність за знезараження несе завідуючий автоклавною.

3.1.54.Робота з рекомбінантними молекулами ДНК та гістоцитоензиматичні дослідження регламентуються відповідними нормативними документами.

3.1.55.Нові методи і методичні прийоми перед використанням їх в лабораторній практиці повинні бути розглянуті комісією установи по контролю за додержанням вимог біологічної безпеки і затверджені її керівником.

3.1.56.Лабораторії, які проводять роботу з біологічним матеріалом, повинні мати на випадок ліквідації наслідків аварії аптечку екстреної профілактики, запас робочого і захисного одягу, гідропульт або автомакс, які тримають в спеціально виділеному місці «умовно-заразної» зони.

В аптечці екстреної профілактики повинні бути 70° етиловий спирт, сухі наважки протарголу, марганцевокислого калію, які під час аварії розчиняють в стерильній дистильованій воді до одержання кінцевих концентрацій - 1% та 0,05% відповідно, йод, стерильна дистильована вода, набір антибіотиків специфічної дії, очні піпетки, шприц для приготування розчинів антибіотиків, ножиці і перев'язні засоби.

В аптечках вірусологічних лабораторій повинні бути хімічні та імуноспецифічні препарати з урахуванням видів збудників, з якими проводиться робота, 1% розчин борної кислоти. Антибіотики та імуноспецифічні препарати зберігають у холодильнику. Все інше - при кімнатній температурі.

В аптечці мікологічної лабораторії повинен бути 1% розчин борної кислоти.

Лабораторії, які проводять роботу з ботулінічним токсином, повинні мати гомологічні антитоксичні сироватки.

Термін придатності препаратів і комплектність аптечки перевіряє відповідальний лікар, призначений завідуючим лабораторією.

3.1.57. Установи, які проводять роботу з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки, регулярно проводять контроль ефективності фільтрів витяжної системи вентиляції; контроль наявності в стічних водах залишкової концентрації дезинфектанту і дослідження їх на патогенну мікрофлору, а при роботі з вірулентними культурами сибірки - контроль приміщення 1 раз на місяць.

3.2. До приміщень і обладнання мікробіологічних лабораторій

3.2.1. Стационарні лабораторії, в яких проводять роботу з біологічним матеріалом I-II групи небезпеки, повинні мати такий основний набір приміщень:

В «заразній» зоні:

- * бактеріологічні бокс(и), які відділені від «умовно-заразної» зони передбоксами
- * блок для роботи з інфікованими тваринами, який складається з кімнати для приймання і первинної обробки біологічного матеріалу, кімнати для роботи з цим матеріалом (зараження, розтин, посів), кімнати знезараження інвентарю, для утримання біопробних тварин (клітки, садки і т.ін.) та кімнати для утримання заражених тварин. Блок для роботи з інфікованими тваринами відокремлюється від «умовно-заразної» зони боксами для одягання і зняття захисного одягу;
- * автоклавна для знезараження матеріалу;
- * термостатна (може не бути).

В «умовно-заразній» зоні:

- * кімната(и) цільового призначення - люмінесцентна, біохімічна, серологічна та інші для роботи тільки з знезараженим матеріалом;
- * підготовча(і) кімната(и) - лаборантська, препаратознавська та інші;
- * кімната(и) для оформлення робочих журналів;
- * коридори.

Приміщення «умовно-заразної» зони відокремлені від приміщень «чистої» зони санітарними пропускниками.

В «чистій» зоні:

- * кімната (гардероб) для верхнього одягу;

* кімната(и) для адміністративної роботи, для роботи з літературою, приймання їжі, відпочинку і т.ін.

3.2.2.Блок для роботи з інфікованими тваринами, автоклавна для знезаражування, підготовчі, санітарні пропускники можуть використовуватись декількома підрозділами однієї установи.

3.2.3.Лабораторії розташовують, як правило, в окремому будинку з 2-ма входами або в його глухому куті. На вхідних дверях повинні бути позначені назва (номер) лабораторії і міжнародний знак «Біологічна небезпека». Двері повинні мати зачиняючий устрій. Всі приміщення лабораторії повинні бути непроникними для гризунів.

3.2.4.Загальні вимоги до приміщень «заразної» зони.

Приміщення повинні бути ізольовані від інших зон. Освітлення установлюють в залежності від виду робіт згідно з вимогами СНіП. Підлога, стіни і стеля повинні бути гладкими, легко митися, стійкими до дії дезинфікуючих засобів, підлога не повинна бути слизькою.

Труби (батареї опалення), що виступають і проходять через приміщення, повинні розміщатися на достатній відстані від стін з тим, щоб була можлива їх дезинфекція, місця вводу інженерних комунікацій, віконні і двірні прорізи повинні бути герметизовані.

Кватирки повинні бути захищені сіткою від комах. Вікна цокольного і першого поверхів закривають металевими ґратами, охоронна сигналізація не виключає їх необхідності.

В приміщення «заразної» зони не допускається установка системи водопостачання, не захищеної технічними засобами від підсосу і зворотнього потоку.

В приміщеннях блоку для роботи з інфікованими тваринами ставлять високі (30 см) пороги, недоступні для проникнення гризунів

В лабораторіях установлюють приточно-витяжну систему вентиляції. Вентиляційну систему на межі «заразної» і «чистої» зон обладнують фільтрами тонкої очистки, перевіреними на захисну ефективність.

У всіх приміщеннях установлюють бактерицидні лампи з розрахунку 2,5 Вт/м³.

В умовах спекотного клімату можлива установка побутових кондиціонерів, при умові їх вимикання під час роботи з біологічним матеріалом. В кімнатах для утримання заражених тварин установка кондиціонерів не дозволяється.

Приміщення повинні бути забезпечені засобами пожежогасіння.

3.2.5.В передбоксах, а також в кімнатах для зняття захисного одягу установлюють водопровідні крани (рукомийники) і ємкості з дезрозчинами на випадок аварії. На підлозі повинен бути килимок, змочений у дезрозчині.

Аварійну звукову або світову сигналізацію виводять з боксів в ті приміщення «умовно-заразної» або «чистої» зон, де постійно знаходиться персонал.

В передбоксах або кімнатах для одягання захисного одягу, повинне бути дзеркало.

Обидві двері передбоксу повинні щільно зачинятися, мати вікна для нагляду. Двері, які виходять в «умовно-заразну» зону, повинні мати замок.

3.2.6.Автоклавні для знезараження і термостатні кімнати, в яких безпосередньо не проводять роботу з біологічним матеріалом, можуть не мати передбоксів.

3.2.7.Приміщення «умовно-заразної» зони повинні забезпечувати безпечні умови праці для персоналу. Кімнати обладнують і оснащують відповідно з вимогами нормативних документів, згідно їх призначенню (біохімічна, серологічна, препаратозна та ін.)

3.2.8.Санітарний пропускник повинен мати відокремлені кімнати для особистого і робочого одягу з індивідуальними шафами, а також душові, які знаходяться між цими двома приміщеннями.

3.2.9.Лабораторне обладнання і меблі (столи, стелажі для утримання тварин, стільці і т.ін.) повинні бути міцними, без гострих країв і шершавості, водонепроникними і стійкими до дії дезинфектантів.

Холодильники періодично чистять від льоду з одночасним проведенням дезинфекції.

Всі вакуумні лінії забезпечують засобами знезаражування повітря (фільтрами і ін.).

Контейнери для зберігання і переносу заразного матеріалу виготовляють з міцного, антикорозійного матеріалу. Дно повинно бути застелене м'яким, адсорбуючим матеріалом в достатній кількості для поглинання рідкого матеріалу в разі його витікання. Кришка повинна щільно закриватися. Контейнери забезпечують зручною ручкою (ручками).

В контейнерах для автоклавування по верхньому краю бокових стінок розташовують отвори, які забезпечують вільну циркуляцію пару. Контейнер для автоклавування переносять на піддоні. Цілісність контейнерів та піддонів періодично перевіряють.

Центрифужні стакани повинні виготовлятися з матеріалу, що не б'ється, герметично закриватися, бути стійкими до дії дезинфектантів.

Парові стерилізатори (автоклави) можуть бути будь-якої конструкції, якщо вони забезпечують ефективно знезараження об'єктів і конденсату. Контроль роботи автоклавів проводять у відповідності до НД по контролю роботи парових і повітряних стерилізаторів.

Ефективність знезараження щомісячно контролюють шляхом висіву вбитої автоклавуюванням культури мікроорганізмів, з якою працюють в лабораторії.

3.2.10. Для зниження ризику при роботі, пов'язаній з можливим утворенням аерозолу (центрифугування, подрібнення, інтенсивне струшування, обробка ультразвуком, розкриття об'єктів з зараженим матеріалом, великі об'єми і висока концентрація інфекційних агентів), необхідно використовувати бокси безпеки.

Як бокси безпеки використовують: бокси ВО «Ізотоп», імпортовані бокси безпеки 3 класу, бокси з гнучкої прозорої плівки, а також інші герметичні конструкції, які забезпечують максимальний захист персоналу. Бокси безпеки обладнують фільтрами тонкої очистки на вході і виході повітряного потоку, манометрами, бактерицидними лампами, лампами освітлення і підключають до витяжної вентиляції. Витяжна вентиляція повинна забезпечувати в боксі розрідження 10 мм вод.ст. (98,1 Па) і нижче, або швидкість руху повітря в відкритих прорізах 0,4-0,75 м/сек. Рециркуляція повітря з боксу в приміщення заборонена. Після установки боксів безпеки перевіряють ефективність роботи їх фільтрів, знімають показання манометру, заміряють швидкість руху повітря в прорізі. Результати перевірки оформляють актом. Розрідження в боксі контролюють під час роботи по показникам манометра.

У середині боксів безпеки встановлюють обладнання, експлуатація якого не приводить до накопичення газів і вибухопожежонебезпечних речовин в критичних концентраціях. При необхідності, бокси безпеки з'єднують між собою для створення технологічних ліній. Місця вводу інженерних комунікацій і місця з'єднання боксів між собою ретельно герметизують.

3.2.11.3 приміщень «заразної» зони забороняється злив (стік) не знезараженої рідини в каналізаційну мережу, навіть при наявності централізованої системи обробки стічних вод.

3.2.12. Вимоги до планування лабораторій, внутрішнього обладнання приміщень змінюються в залежності від конкретних задач:

А. Тимчасові лабораторії епідзагонів, експедицій, призначених для проведення діагностичних досліджень, можуть бути розташовані в пристосованих будинках, палатках, на шасі транспортних засобів. При цьому, необхідно намагатися до найбільш повної ізоляції приміщень від зовнішнього середовища, використовувати при переобладнанні пило-вологонепроникливіх стійких до дії дезинфектантів підручних матеріалів (поліетилену, клейонки, пластику, дерева, фанери, пофарбованих стійкими фарбами і т.ін.), в крайньому випадку - тканини.

В одній загальній кімнаті, розділеній легкими перегородками або плівкою (тканиною), можуть бути організовані такі робочі місця:

- для зберігання відловлених гризунів і іншого польового матеріалу;
- первинної обробки паразитологічного матеріалу;
- зоологічної обробки гризунів;
- розтин гризунів і зараження лабораторних тварин;
- утримання біопробних тварин;
- зняття і знезараження захисного одягу.

Приміщення для бактеріологічної роботи може бути без передбоксу. Захисний одяг одягають і знімають в бактеріологічній кімнаті.

Санітарний пропускник може знаходитись в приміщенні, де обладнені відокремлені місця для зберігання особистого і робочого одягу.

Б. В стаціонарних лабораторіях, які ведуть тільки діагностичну роботу і мають мінімальний набір приміщень, може бути відсутня «умовно-заразна» зона. При цьому приміщення, які відносяться до вказаної зони розташовуються на «чистій» половині, а санітарний пропускник на межі «чистої» і «заразної» зон.

В. В стаціонарних лабораторіях, які ведуть діагностичну і (або) експериментальну роботу, не пов'язану з дослідженням диких гризунів і використанням біологічного методу, може бути відсутнім блок для роботи з інфікованими тваринами.

Діагностичний матеріал для бактеріологічного (серологічного) дослідження надходить в кімнату для прийому, реєстрації та сортування проб через окремий вхід або вікно.

Г. В стаціонарних лабораторіях, де ведеться тільки експериментальна робота із збудниками I-II груп небезпеки, в блоці

для роботи з інфікованими тваринами може бути відсутня кімната для прийому і первинної обробки матеріалу.

При надходженні діагностичного матеріалу по епідеміологічних показниках, роботу з експериментальним матеріалом зупиняють і проводять заключну дезінфекцію. Розбір і первинну обробку проб, що надійшли до лабораторії, в залежності від їх характеру, проводять в одній із бактеріологічних кімнат або в кімнаті блоку для роботи з інфікованими тваринами.

Д. В стаціонарних, максимально ізольованих лабораторіях, де проводять постійну експериментальну роботу з використанням нових методів, потенційно зв'язаних з підвищеною небезпекою утворення аерозолі, вимоги до приміщень і обладнання посилюють в доповнення до пп.3.2.4.-3.2.11.

Лабораторія повинна мати резервний електрогенератор або інше, незалежне від основного, джерело струму для забезпечення роботи основного обладнання, системи притічно-витяжної вентиляції, термостатів, холодильників.

Вікна приміщень «заразної» зони повинні бути ретельно герметизовані. Вентиляційну систему встановлюють з розрахунком забезпечення негативного тиску 2-5 мм вод.ст. (19,62-19,05 Па) в приміщеннях і на 10-15 мм вод.ст. нижче в боксах безпеки 3 класу. Повітря повинно надходити через фільтр тонкої очистки з боку «умовно-заразної» зони і виходити через систему таких фільтрів (не менше двох) із приміщень. Вентиляційні агрегати встановлюють за межами «заразної» зони і дублюють на випадок виходу із ладу одного з них.

В таких лабораторіях повинен бути встановлений прохідний автоклав для знезараження.

Е. Приміщення і обладнання аерозольних лабораторій повинні відповідати вимогам цих правил і діючої нормативної документації щодо режиму роботи з аерозолями збудників особливо небезпечних та інших бактеріальних інфекцій.

3.3.До робочого одягу

3.3.1.Для роботи з біологічним матеріалом кожен працівник повинен бути забезпечений робочим одягом і взуттям (піжамами - 3 комплекти, шкарпетками - 3 пари, тапочками - 2 пари), а також халатами протичумними - 6, халатами медичними - 2, косинками - 6 і іншими видами спецодягу і взуття, передбаченими нормами.

Для виходу на територію установи («умовно-заразну» зону), працівників додатково забезпечують головними уборами, теплими халатами (ватниками), відповідним взуттям.

3.3.2. Для роботи в «заразній» зоні з метою захисту персоналу від патогенних мікроорганізмів використовують захисний одяг (протичумні костюми, ізолюючі костюми і інші засоби індивідуального захисту, дозволені до використання).

Існують такі основні типи протичумних костюмів:

I тип - піжама або комбінезон; шкарпетки (бахіли), тапочки, велика косинка (120x120x150) або капюшон; протичумний халат (по типу хірургічного, довжиною до нижньої третини голені, поли халату повинні далеко заходити одна за одну, довгі поворозки біля коміру, на поясі і рукавах); ватно-марлева маска (із марлі 125x50 см з шаром вати 25x17x1,5 - 2 см вагою 20 г), або проти пиловий респіратор, чи фільтруючий протигаз, щільно прилягаючи окуляри-консерви, чи целофанова плівка одноразового користування (розміром 17x39 см з врахуванням 6 см з кожної сторони для прив'язування поворозок довжиною по 30 см); гумові рукавички; гумові чоботи, рушник.

II тип - піжама або комбінезон, шкарпетки (бахіли), тапочки, велика косинка (капюшон), протичумний халат, ватно-марлева маска, гумові рукавички, гумові чоботи, рушник.

III тип - піжама або комбінезон, шкарпетки (бахіли), тапочки, велика косинка, протичумний халат, гумові рукавички, гумові чоботи або глибокі калоші, рушник.

IV тип - піжама чи комбінезон, шкарпетки, тапочки, шапочка (косинка мала), протичумний або хірургічний халат.

3.3.3. Протичумний костюм одягають до входу в приміщення, де працюють з біологічним матеріалом, в чітко визначеній послідовності. Порядок одягання такий: робочий одяг і взуття, капюшон (велика косинка), протичумний халат і чоботи. Поворозки біля коміря халата, а також пояс халата зав'язують спереду на лівій стороні обов'язково петлею, після чого закріплюють поворозки на рукавах. Респіратор (маску) одягають на обличчя так, щоб були закриті рот і ніс, для чого верхній край маски повинен знаходитись на рівні нижньої частини орбіт, а нижній - під підборіддям. Верхні поворозки зав'язують петлею на потилиці, а нижні на тімені (по типу пращовидної пов'язки). Після одягання респіратора (маски), по боках крил носа закладають щільні ватні тампони для того, щоб повітря не фільтрувалося повз маски.

Окуляри (целофанова плівка) повинні бути підігнані, скельця натирають олівцем (для запобігання їх запотівання) або шматком сухого мила. В місцях імовірної фільтрації повітря закладають ватні тампони, потім одягають рукавички, попередньо перевірив їх на

цілісність, набираючи в них повітря. За пояс халату з правого боку закладають рушник. При розтині трупів людей чи верблюдів додатково одягають: клейончатий або поліетиленовий фартух, такі ж рукавники та другу пару гумових рукавичок, рушник закладають за пояс фартуха з правого боку.

При необхідності користуватися фонендоскопом його одягають раніше ніж капюшон або велику косинку.

3.3.4.Захисний одяг, який призначено для роботи у вогнищах інфекційних захворювань, в шпиталях, ізоляторах, блоках для роботи з інфікованими тваринами, знезаражують відразу після використання. При знезараженні костюма всі його частини повністю занурюють в дезінфікуючий розчин. В тих випадках, коли знезараження проводять автоклавуванням, кип'ятінням або в дезкамері, костюми складають відповідно в бікси, баки або в мішки.

При роботі в бактеріологічних кімнатах захисний одяг не рідше ніж один раз на тиждень знезаражують, а потім передають на прання. Перелік дезінфікуючих агентів і режим знезараження надані в додатку 5.3.

Для знезараження засобів індивідуального захисту повинні бути передбачені окремі ємкості з дезінфікуючим розчином : для обробки захисного взуття; рук в рукавичках в процесі зняття захисного одягу; окулярів, целофану, фонендоскопу; ватно-марлевих масок; халатів, косинок, рушників; рукавичок; коробок протигазу.

3.3.5.Костюм знімають повільно в установленому порядку, занурюючи руки в рукавичках в дезінфікуючий розчин після зняття кожної його частини: чоботи або калоші протирають зверху вниз тампонами, добре змоченими дезрозчином; виймають рушник; фартух протирають ватним тампоном, змоченим дезрозчином, і знімають складаючи зовнішньою поверхнею всередину; знімають рукавники і другу пару рукавичок; виймають фонендоскоп; знімають окуляри (целофанову плівку), відтягаючи їх двома руками вперед, вгору і назад за голову; ватно-марлеву маску розв'язують і знімають не торкаючись обличчя її зовнішньою стороною; розв'язують поворозки коміра халату, пояс і опустивши верхній край рукавичок, розв'язують поворозки рукавів, знімають халат загортаючи зовнішню поверхню його всередину; знімають косинку, обережно збираючи на потилиці всі кінці в одну руку; знімають рукавички і перевіряють їх на порушення цілісності в дезрозчині, знімають чоботи.

Після зняття захисного костюму руки обробляють 70° етиловим спиртом і ретельно миють з милом.

3.3.6.В залежності від характеру роботи, ступеню її небезпеки для персоналу, використовують суворо визначені типи захисного одягу.

3.4. Додаткові - при роботі з вірусами і рикетсіями

3.4.1.Роботу з вірусами I групи патогенності проводять тільки в спеціально призначених для цього лабораторіях. Вимоги до приміщень лабораторій, в основному, такі ж як до стаціонарних максимально ізольованих лабораторій (п.3.2.12. Д. даних Правил) .

3.4.1.1.Всі дослідження з вірусами I групи небезпеки, від моменту надходження до знищення, проводять в системі боксів безпеки, які сполучені між собою. Обов'язковою умовою для обладнання приміщень «заразної зони» є установка прохідного автоклаву з автоматичною блокуванням дверей. Вхід в «заразну» зону здійснюється через санітарний пропускник з душовою і шлюз. Під час роботи в шлюзі повинно бути ввімкнуте джерело ультрафіолету (бактеріцидна лампа).

Вхідні двері в шлюзи повинні самі зачинятися і бути обладнані замками і відповідати правилам пожежної безпеки.

Під час роботи двері приміщень «заразної» зони повинні бути зачинені.

Для зв'язку з іншими приміщеннями користуються телефоном або переговорним устроєм

Зберігання біологічного матеріалу здійснюють в герметичних, міцних контейнерах, які витримують низькі температури, розміщуються в низькотемпературних шафах або судинах з рідким азотом .

Перенесення біологічного матеріалу між технологічними лініями і в сховищах проводять в контейнерах, що герметично зачиняються і є волого непроникливими. Перед виносом з технологічних ліній контейнери знезаражують зануренням в резервуар з дезінфікуючим розчином.

Всі відходи вірусологічної лабораторії, включаючи відпрацьовану душову воду, знезаражують; поточну і заключну дезінфекцію приміщень, технологічних ліній здійснюють відповідно з діючими НД .

При роботі персонал користується протичумним костюмом II типу. По закінченні роботи персонал приймає гігієнічний душ.

3.4.1.2.Роботу з вірусами II групи здійснюють в спеціалізованих лабораторіях. Приміщення та обладнання їх повинні відповідати вимогам, що пред'являються до стаціонарних лабораторій і викладені в розділі 3.2. Доцільним є використання боксів безпеки.

Персонал працює в приміщеннях «заразної» зони в протичумних костюмах III типу, які доповнені ватно-марлевою маскою або респіратором.

3.4.1.3. При серологічних дослідженнях матеріалу, підозрілого на I-II групу небезпеки (за винятком СНІДу), проводять попереднє знезараження (термоінактивація, γ -випромінювання, фіксація в ацетоні та УФ-випромінювання) з подальшим контролем на відсутність активного вірусу.

3.4.2. Вимоги до приміщень, де проводять роботу з рикетсіями II групи, небезпеки відповідають викладеним в розділі 3.2. вимогам до стаціонарних лабораторій.

3.4.2.1. Всі роботи з біологічним матеріалом заразним або підозрілим на зараження рикетсіями проводять в приміщенні, які складаються з окремих боксів з передбоксами, обладнаних термостатами для культивування рикетсій в курячих ембріонах, клітинних культурах, ектопаразитах і т.ін.

Центрифугування, вакуумне висушування інфекційного матеріалу здійснюється в окремих боксових приміщеннях.

3.4.2.2. Зараження курячих ембріонів, тварин, ектопаразитів, центрифугування і вакуумне висушування біологічного матеріалу проводять в захисному костюмі I типу.

Розкривання ампул з висушеною культурою рикетсій, гомогенізацію біомаси здійснюють в настільному боксі з витяжкою в захисному костюмі II типу.

Інші види робіт з біологічним матеріалом в «заразному» блоці виконують в захисному костюмі II типу. При догляді за тваринами додатково одягають клейончатий фартух і наруківники.

3.5. Додаткові - при роботі із збудниками глибоких мікозів

3.5.1. Всі маніпуляції з культурами міцеліальної фази, а також вивчення виживання грибів у всіх фазах проводять в герметичному боксі з фільтровентиляційною системою, яка включає фільтрацію повітря, що надходить до боксу і виходить з нього через фільтри з тканини Петрянова або інші вискоефективні стерилізуючі фільтри. Повітря, що виходить з боксу, крім того проходить через змочений розчином лізолу фільтр із скловати, або 10% розчин лізолу (в посудині), або надходить в загальну фільтровентиляційну систему, на виході якої установлені фільтри з тканини Петрянова. Приміщення, де знаходиться бокс, максимально герметизують.

3.5.2. За 15 хвилин до початку роботи в боксі вмикають бактерицидні лампи і витяжну систему вентиляції боксу. Під час загрузки боксу витяжну систему вмикають, а потім після загрузки

вмикають знову. Роботу вакуум насосу контролюють по об'ємній швидкості руху повітря за допомогою реометру або манометром, визначаючими в боксі вакуум, який повинен бути рівним 2-5 мм водяного стовпа (19,62-49,05 Па).

3.5.3.3 метою виключення попадання збудників грибів в приміщення, де знаходиться бокс, герметичність його перевіряють при установці, і надалі не рідше одного разу в квартал; бактеріологічне дослідження повітря за фільтром проводять один раз в місяць; лізол, який знаходиться в посудині і промочує скловату, замінюють один раз в 7-10 діб, а скловату - по мірі її ущільнення.

Якщо під час роботи в боксі припинився відсос повітря з нього, роботу негайно закінчують.

3.5.4.Посіви міцеліальних культур в боксах виконують після попереднього внесення в пробірки або матраци фізіологічного розчину або бульйону. При виробничих змивах міцеліальних культур рідину в матраци вносять через корок шприцом з довгою голкою. Посіви вирощують в металевих ємкостях.

3.5.5.При роботі з міцеліальними фазами грибів для запобігання зараження аерогенним шляхом агарові пластинки з посівами витримують в термостаті не більше 5 діб (до початку спороносіння). Матраци, пробірки з посівами міцеліальної фази грибів за межами боксу не відкривають.

3.5.6.Перегляд посівів з міцеліальними фазами грибів проводять в боксових кімнатах в протичумному костюмі IV типу з ватно-марлевою маскою.

Роботу з дріжджовими фазами грибів проводять в боксовій кімнаті в протичумному костюмі III типу з маскою. Серологічні дослідження - в костюмі IV типу.

3.5.7.Для проведення підрахунку клітинних елементів в камері Горяєва суспензії грибів автоклавують, або в них, для прискорення підрахунку, додають формалін до 10% і витримують в термостаті дві години при 37°C.

3.5.8.3 метою одержання антигенів, вакцин і проведення будь-яких робіт вирощену грибницю знезаражують:

- автоклавуванням при 0,5 атм. на протязі 30 хв.;
- додаванням формаліну до кінцевої концентрації 0,5% (дріжджові форми збудників гістоплазмозу, бластомікозів, міцеліальні фази всіх збудників).

3.5.9.Для перевірки грибної маси або фільтратів на стерильність їх засівають по 0,5 мл в пробірки з цукровим м'ясо-пептонним агаром і бульйоном, твердим і рідким середовищем Сабуро, сусло рідке і сусло-агар (по 4 пробірки кожного середовища). Завіси вбиті

формаліном, попередньо розводять в 20-100 разів фізіологічним розчином або бульйоном. Посіви витримують на протязі 10 діб при 28°C і 37°C. До отримання результатів контролю завіси і фільтри зберігають при 4°C.

3.5.10. Дослідження проб землі, гнізд гризунів, посліду птахів і т.ін. проводять в боксі з фільтровентиляційною системою.

3.5.11. При зараженні лабораторних тварин місце введення матеріалу обробляють 1% настоєм йоду (йодонату).

3.5.12. При проведенні серологічних досліджень знезаражування матеріалу проводять шляхом автоклавування чи додавання формаліну до кінцевої концентрації 0,5-1% з наступним витримуванням не менше 2 діб при 37°C і перевіркою на стерильність. Сироватки перед проведенням серологічних реакцій прогрівають при 56°C 30 хв., після чого додають тіомерсал (мертиолят) до концентрації 1: 10000 і досліджують не раніше, ніж через 24 години.

3.6. Додаткові - при роботі в лабораторіях виробничих відділів

3.6.1. Режим в лабораторіях виробничих відділів при роботі з культурами мікроорганізмів I-II груп небезпеки устанавлюється у відповідності з діючими нормативними документами і цими правилами.

3.6.2. У відповідності з цими правилами, в виробничих лабораторіях повинні бути розроблені доповнення до них, виходячи з особливостей технологій виробництва, обладнання, яке використовується і інших умов. Доповнення затверджує директор підприємства (установи).

3.7. Додаткові - при роботі з ботулінічним токсином, біологічними отрутами

3.7.1. При роботі з ботулінічним токсином, який не звільнений від спор, необхідно враховувати особливості біологічної безпеки роботи із споривими культурами.

3.7.2. Роботу з очищеним від спор ботулінічним токсином (біологічними отрутами) проводять в боксі з передбоксом в медичному (хірургічному) халаті, медичній шапочці, тапочках, доповнених при роботі з сухим токсином ватно-марлевою маскою (респіратором).

3.7.3. Зараження лабораторних тварин ботулінічним токсином (отрутою) проводять в окремій кімнаті загального віварію в

медичному (хірургічному) халаті, косинці, тапочках, гумових рукавичках і ватно-марлевій масці (респіраторі).

3.7.4.Для знезараження використовують 6% розчин перекису водню, автоклавування ($132^{\circ}\pm 2^{\circ}$ - 90 хв.).

3.8. До проведення зоологічної та паразитологічної роботи

3.8.1.Працівники протичумних, інших медико-біологічних установ і відділів особливо-небезпечних інфекцій санепідстанов, які проводять відлов гризунів, збір ектопаразитів (носіїв і переносників природно-вогнищевих захворювань), а також інші польові роботи з дикими хребетними та безхребетними тваринами повинні бути забезпечені захисним одягом, що відповідає сезону;

а) в теплий період року бавовняним робочим костюмом (штани і куртка, захисний протиенцефалітний костюм, комбінований костюм для захисту від гнусу і кліщів), чоботами кирзовими і гумовими болотними при роботі в поймених біотопах, брезентовими рукавицями і головним убором. На одного працівника повинно бути по 2 комплекти костюму і 3 пари бавовняних рукавичок;

б) в холодний період року бавовняним робочим костюмом, тілогрійкою або утепленою курткою, що не промокає, ватними штанами, чоботами кирзовими або валянками з калошами, брезентовими і теплими рукавицями, головним убором (типу шапки-вушанки або картуз з навушниками).

3.8.2.При роботі в природних вогнищах комбінезон і чоботи імпрегнують стійкими репелентами (ДЕТА, КЮЗОЛ та ін. - 80 г/м.кв.), імпрегнацію повторюють через 7 днів і після кожного прання. Одяг повинен бути зручний і підігнаний за розміром.

3.8.3.Для робіт по знищенню гризунів всі працівники повинні бути забезпечені захисним одягом: комбінезоном, шкарпетками або панчохами, взуттям (чоботи) й рукавицями. Одяг імпрегнують репелентами або стійкими інсектицидами типу пиретринів.

3.8.4.В період роботи по відлову гризунів і збиранню членистоногих переносників і ектопаразитів, а також при їх винищенні, перед перервами в роботі, курінням і по закінченню роботи, необхідно знезаражувати руки і інструменти відповідними дезінфікуючими розчинами.

3.8.5.Місця стоянок в полі потрібно вибирати таким чином, щоб поблизу не було нір гризунів, якщо це неможливо, проводити знищення гризунів; місце розташування намету необхідно обробляти порошковидними інсектицидами.

3.8.6. Польове обладнання, що доторкувалося в процесі роботи до гризунів і ектопаразитів, (капкани, давилки, стрічки для вилову ектопаразитів, пробірки, мішечки і т.ін.), слід перевозити і переносити в закритій тарі. Доставку такого обладнання і польового матеріалу в лабораторію здійснюють транспортом, який має польова бригада чи транспортом, виділеним лабораторією в супроводі особи, яка знає режим роботи. Зберігати таке обладнання також, як і добутий польовий матеріал, необхідно в спеціальних місцях, що не мають доступу для сторонніх осіб.

3.8.7. Добутих гризунів, при необхідності, знищують безпосередньо в капкані шляхом здавлювання шиї корнцангом або тигельними щипцями. Трупки для безпеки транспортування складають в бязеві мішечки, а останні - в відсадники, ящики або брезентові (клейончасті) мішечки. Бязеві мішечки щільно зав'язують двічі (другий раз через підвернутий край мішечка), щоб виключити розсіювання ектопаразитів.

3.8.8. Живих гризунів розташовують в металеві або оббиті зсередини оцинкованим залізом відсадники або ящики. Ектопаразитів для паразитологічного і мікробіологічного дослідження доставляють в пробірках, закритих ватно-марлевими пробками і розташованих в металеві пенали або в товстостінних скляних флаконах з притертими корками, що розташовуються в бязеві мішечки.

3.8.9. Гризуни, що добуті мертвими, після звільнення з мішечків очіскують, добутих живими обробляють репелентами в відсадниках. Доставлених ектопаразитів звільняють від піску і інших субстратів.

3.8.10. Дезинсекцію і дезинфекцію бязевих мішечків, в яких були доставлені тварини і інший матеріал, проводять після кожного використання кип'ятінням на протязі 30 хвилин в мильно-содовому розчині з подальшим ретельним полосканням в чистій воді. Флакони і пробірки з під ектопаразитів також кип'ятять в воді.

3.8.11. Дезинфекцію знаряддя лову і інших інструментів проводять постійно після закінчення щоденної роботи шляхом прогрівання на сонці (в літній період), кип'ятіння, обробки дезинфікуючими розчинами (з наступним вивітрюванням і змашуванням олією). Ящики і відсадники також дезинфікують.

3.8.12. Визначення виду ектопаразитів, лабораторне дослідження (приготування суспенсії і її висів) проводять на "заразній" половині. Ектопаразитів перед визначенням іммобілізують парами ефіру, розкладають на широкому предметному склі й проглядають в сухому вигляді під мікроскопом.

Якщо для визначення необхідно розглядати ектопаразитів живими в краплі води під покривним склом, то предметне скло розташовують в чашці Петрі, щоб уникнути забруднення столика мікроскопа рідиною, яка стікає зі столика. Після закінчення роботи чашки Петрі і скло занурюють в дезінфікуючий розчин. Для попередження розпирскання рідини під час розтирання кліщів при виготовленні суспензії з них, необхідно перед розтиранням розрізати кліщів ножицями під прикриттям кришки від чашки Петрі або великої лійки.

3.8.13.Знімання шкірки і виготовлення колекційних тушок від тварин, що виловлені в районах, де можлива або є епізоотія, проводять таким чином:

а) при виготовленні колекційних тушок для учбових цілей тварин необхідно попередньо витримати в 10% формаліні. Термін витримання залежить від розміру тварини і швидкості проникнення формаліну в тканини (1 см на добу); роботу з фіксованими в формаліні тваринами можна проводити в будь-якому службовому приміщенні; захисний костюм не регламентується;

б) при виготовленні тушок, коли дія формаліну не допустима, тварину перед зняттям шкури занурюють на 10-15 хвилин в 5% розчин лізолу, а зняту шкірку знову занурюють на 3 години в розчин лізолу, після чого очищують її від жиру, обмивають і обробляють з внутрішньої сторони миш'яковистим натрієм; череп або витримують в формаліні, або кип'ятять. Зняття шкірки з тварини проводять з додержанням режиму роботи в приміщенні блоку для інфікованих тварин або в іншому спеціально відведеному приміщенні (намет, окрема кімната та ін.). Всю роботу по зніманню і набиванню колекційних тушок дозволяють проводити безпосередньо руками в рукавичках, тому що одними інструментами це зробити неможливо. Роботу по зніманню шкурок проводять в протичумному костюмі I типу, для роботи по набиванню тушок із витриманих в лізолі шкурок використовують протичумні костюми II типу.

3.8.14.Розбір погадок хижих птахів і екскрементів звірків проводять після 12-18 годинного утримання в 1% розчині формаліну або після просушування спочатку при кімнатній температурі, потім у сушильній шафі до сухого стану (15 хвилин при 160°C) в будь-якому службовому приміщенні, захисний костюм не регламентується.

3.9. До порядку відлову, транспортування і утримання диких хребетних тварин і членистоногих при проведенні експериментальних робіт

3.9.1. Відлов і утримання хребетних тварин і кровососучих членистоногих здійснюється при суровому дотриманні цих правил.

Відлов і вивіз хребетних тварин і членистоногих з ензоотичної території по геморагічним лихоманкам (ГЛНС, Кримської) дозволяють відділам особливо небезпечних інфекцій установ Держсанепіднагляду, протичумним і медикобіологічним установам, які проводять нагляд за конкретними природними вогнищами.

Будь який матеріал вважають потенційно небезпечним щодо можливого зараження природно-вогнищевими інфекціями, притаманними ландшафтній зоні, в межах якої він зібраний.

3.9.2. Перед початком роботи по відлову диких тварин, керівник експедиції повинен отримати довідку з установи Держсанепіднагляду про відсутність (наявність) за останні 3 роки епізоотій і випадків захворювання людей природно-вогнищевими інфекціями в районі передбаченого відлову звірків або членистоногих.

3.9.3. Відповідальність за проведення відлову диких тварин і їх утримання покладають на керівника експедиції. Всі працівники експедиції повинні бути ознайомлені з правилами безпеки роботи по запобіганню зараження природно-вогнищевими інфекціями, циркулюючими на даній території.

3.9.4. Живих диких тварин і членистоногих, відловлених в природі, перед вивозом в наукові та інші установи витримують в карантині. Карантинний віварій може бути організований на базі тимчасової експедиції або стаціонарної установи. Тривалість карантину - 1 місяць.

3.9.5. Приміщення для карантинного віварія і роботи з членистоногими (інсектарія) повинні бути ізольованими від інших приміщень і захищеними від проникнення гризунів та комах.

3.9.6. Відповідальність за дотриманням правил безпеки роботи в карантинні віварії і приміщенні для роботи з членистоногими покладається на начальника експедиції, завідуючого відділом або лабораторії, на базі якої утворено віварій.

3.9.7. Диких хребетних тварин доставляють в карантинний віварій в відсадниках або в дерев'яних ящиках, оббитих зсередини залізом, які після кожного використання обробляють дезинфектантом.

Членистоногих доставляють в пробірках з ватно-марлевими пробками (вологі камери), поміщені в металеві пенали, або в

товстостінних флаконах з притертим корком, поміщених в бязеві мішечки (кліщі, блохи, воші). Комарів, мошок, сліпнів і інших двокрилих кровососів доставляють живими в садках, що пошити з марлі мельничного сита (подвійних), або анестезованими в скляних пробірках або пеніцилінових флаконах закритих гумовими пробками, які транспортують в термоконтейнерах з сухим льодом або рідким азотом.

3.9.8.Перевезення тварин в карантинний віварій здійснюють на спеціально виділеному транспорті в супроводі співробітника, допущеного до роботи з біологічним матеріалом I-II груп небезпеки. Забороняється перевіз польового матеріалу громадським транспортом.

Відловлений зоогрупами матеріал (гризуни, членистоногі, об'єкти довкілля) незалежно від ензоотичності території по природновогнищевим інфекціям, вважають умовно зараженим і його доставляють з мірами застереження. Гризунів пакують в бязеві мішечки, які розміщують в клейончасті мішки, а потім в спеціальні металеві відсадники, бікси, контейнери.

3.9.9.Доставлені в карантинний віварій тварини повинні бути звільнені від ектопаразитів і пересаджені в чисті металеві або скляні банки з щільними сітчастими кришками. Вичісування тварин і догляд за ними на протязі карантину проводять в захисному костюмі II типу, з дотриманням вимог безпеки роботи.

3.9.10.У тварин, доставлених з природних вогнищ чуми, в карантинному віварії з пальців лапок або хвоста беруть кров для бактеріологічного та серологічного досліджень. Виявлення у тварин специфічних антитіл свідчить про наявність епізоотії чуми, а виявлення збудника або фракції I чумного мікроба - про захворювання тварини. Таких тварин умертвляють і досліджують.

3.9.11.В разі виявлення в банці дохлої тварини проводять бактеріологічне (вірусологічне) та серологічне дослідження трупа.

3.9.12.При виявленні інфекційного захворювання серед тварин, термін карантину продовжують на місяць, починаючи з дня реєстрації загибелі останньої тварини. В разі масової пошесті всіх тварин знищують, а віварій ретельно дезинфікують.

3.9.13.Трупи дохлих або знищених тварин, знезаражують автоклавуванням, кип'ятінням, спалюванням або зануренням в дезинфікуючий розчин.

3.9.14.Здорових тварин після проходження терміну карантину готують до транспортування або переносять в лабораторію.

3.9.15.Комах утримують в спеціальному приміщенні (інсектарії) в садках або банках, що виключають їх розсіювання.

3.9.16.Посуд, що застосовується при роботі з членистоногими, дезинфікують кип'ятінням. Залишки заливають дезинфікуючим розчином або спалюють, інструменти кип'ятять або обпалюють вогнем.

3.9.17.В віварії і інсектарії облік руху хребетних і членистоногих ведуть в спеціально пронумерованому і прошнурованому журналі, де вказують місця і дати вилову, результатів дослідження і карантинізації.

3.9.18.Передача хребетних і членистоногих з віварія або інсектарія в інші установи можлива по розпорядженню керівника установи і тільки звірків з числа народившихся в чистому віварії.

3.9.19.Приміщення віварія і інсектарія по закінченню роботи опечатують.

3.10.До порядку організації ізоляторів, їх роботи та дій при ліквідуванні аварій під час роботи з біологічним матеріалом

3.10.1.При науково-дослідних інститутах і інших установах, які проводять науково-дослідну роботу зі збудниками чуми, сапу, меліоїдозу, глибоких мікозів, з висококонтагіозними вірусами I групи патогенності повинен бути ізолятор.

3.10.2.В ізоляторі розміщують працівників, які контактують з біологічним матеріалом, в разі виявлення у них симптомів захворювань, визваних переліченими в п.3.10.1. збудниками I-II груп небезпеки, а також осіб, які допустили аварію.

3.10.3.При встановленні захворювання або підозрі на нього , беруть матеріал для лабораторного дослідження, проводять курс специфічного лікування.

При необхідності госпіталізації в інфекційний стаціонар,госпіталізацію проводять відповідно комплексному плану заходів по локалізації і ліквідації вогнищ особливо небезпечних інфекцій по місту (району).

3.10.4.Лікарі, які обслуговують ізолятор, повинні мати клінічну підготовку і бути допущеними до роботи з біологічним матеріалом. В разі, до роботи в ізоляторі можуть додатково залучати лікарів, лаборантів, дезинфекторів та лабораторних служителів з числа працівників установи, які мають відповідний допуск.

Для консультацій можна залучати досвідчених інфекціоністів та інших спеціалістів, що не мають допуску до роботи із збудниками I-II груп небезпеки, якщо вони попередньо проінструктовані з питань безпеки роботи і одягнені в відповідний захисний одяг.

Під час відвідування хворого їх супроводжує лікар ізолятора. За консультантами встановлюють медичний нагляд (без ізоляції) на

строк інкубаційного періоду, на цей термін їм забороняється виїзд в інші населенні пункти.

3.10.5. В ізоляторі повинен бути запас специфічних лікарських препаратів, медикаментів для надання допомоги по життєвих показниках (кардіологічних, протишокових, антидотів і т.ін.). За комплектацію аптечки сучасними ефективними препаратами несе відповідальність лікар ізолятора.

3.10.6. При аваріях з біологічним матеріалом, роботу негайно призупиняють і вмикають аварійну сигналізацію.

А. Якщо аварія відбулася з розбризкуванням інфекційного матеріалу, тобто можливістю утворення аерозолу (биття пробірки, флакону, колби з рідкою культурою, биття чашок, пробірок з культурами на агарі з конденсатом, розбризкування бактеріальної суспензії з піпетки або шприца, тканиної рідини при розтині заражених трупів тварин і людей, на вакуумній установці в процесі сушки вірулентних культур, а також при інших видах аварій, які ведуть до контамінації повітря або оточуючих предметів), всі, хто знаходиться в кімнаті, в той же час зупиняють роботу, затримують дихання, виходять з кімнати в передбюкс, зачиняють за собою двері, обробляють руки дезрозчином або спиртом, якщо обличчя не було захищено, то рясно обробляють його 70°спиртом, потім рясно змочують дезрозчином захисний одяг, починаючи з косинки або шлеми, знімають його, занурюють в дезрозчин або кладуть в бікс для автоклавування. Після цього протирають відкриті частини тіла 70° етиловим спиртом, переодягаються в змінний робочий одяг і обробляють слизові очей, носа і рота. Рот і горло полощуть 70° етиловим спиртом, в ніс закачують 1% розчин протарголу. При попаданні ботуліністичного токсину на відкриті ділянки шкіри змивають його великою кількістю води з милом (змивні води автоклавують).

В очі (можна і в ніс) замість протарголу закачують розчини антибіотиків, до яких чутливий збудник. При роботі із збудниками чуми і туляремії, в очі закачують розчин стрептоміцину (25 мг /мл), гентаміцину (4 мг/мл), сизоміцину (5мг/мл), тобраміцину (4 мг/мл), амікацину (4 мг/мл), нетилміцину (4 мг/мл), при роботі із збудником холери - тетрацикліну (20 мг/мл); сибірки - пеніциліну або стрептоміцину (20 мг/мл); бруцельозу і сапу - тетрацикліну або хлортетрацикліну (20 мг/мл); меліоїдозу - хлортетрацикліну або левоміцитину (20 мг/мл); гарячки КУ, орнітозу - окситетрацикліну (15 мг/мл); легіонельозу - тетрацикліну (5-10 мг/мл) або гентаміцину (1-5 мг/мл).

При аварії під час роботи з вірусами очі промивають 1% розчином борної кислоти або струменем води; в ніс закачують 1% протаргол, рот і горло полощуть 70° етиловим спиртом або 0,05% розчином марганцевокислого калію або 1% розчином борної кислоти; при наявності імуноспецифічних препаратів (гамаглобулін, сироватки реконвалесцентів) - вводять внутрим'язово по схемі.

В випадку аварії при роботі із збудниками глибоких мікозів в очі і ніс закачують 1% борну кислоту, рот і горло полощуть 70° етиловим спиртом.

При аварії з ВІЛ небезпечним матеріалом проводити профілактику ВІЛ-антиретровірусними препаратами (АЗТ + ламівудін (ЗТС) + індинавір).

При аварії з ботулінічним токсином очі і рот промивають водою і розведеною до 10 МО/мл антитоксичною сироваткою, вводять сироватку або анатоксин в залежності від терміну вакцинації (ревакцинації).

Якщо аварія відбулася при роботі з невідомим збудником застосовується сполучення антибіотиків групи аміноглікозидів (стрептоміцин, канаміцин, мономіцин) в концентрації 200 мг/мл з тетрацикліновою групою (хлортетрациклін, окситетрациклін, тетрациклін) в концентрації 100-200 мг/мл). Можливе також використання інших досліджених для кожної інфекції антибіотиків.

Б. Якщо аварія відбулась без розбризкування біологічного матеріалу (дотик петлею з інфікованим матеріалом краю чашки, пробірки, флакону, кристалізатора, тріщини на чашці Петрі, пробірці, флаконі з біологічним матеріалом, падінні на стіл твердої частини при обпалюванні петлі після посіву, торканні поверхні посіву на твердому поживному середовищі і т.ін.), не виходячи з приміщення накладають тампон з дезрозчином на місце контамінації біологічним матеріалом поверхні об'єкту, викликають завідуючого або особу, яка його замінє і продовжують дезинфекцію місця аварії. Після цього працівник виходить з приміщення, де відбулася аварія, знімає і занурює в дезрозчин захисний одяг. Відкриті частини тіла обробляють дезрозчином або 70° етиловим спиртом.

В. Якщо аварія відбулася в справному боксі безпеки - закінчують роботу, гасять спиртівку, вимикають обладнання (центрифуги і т.ін. не відкриваючи їх), на місце аварії накладають серветки, щільно змочені дезрозчином. В боксі безпеки вмикають на 30 хвилин бактерицидні лампи, вмикають аварійну сигналізацію. В боксі проводять дезинфекцію. Через 2 години після закінчення дезинфекції роботу в боксі безпеки можна продовжити. Витяжна

вентиляція під час аварії і дезинфекції повинна залишатись включеною.

Г. Якщо аварія пов'язана з пораненням або іншим порушенням цілостності шкіряних покривів, роботу припиняють, руки обробляють дезрозчином, знімають рукавичку і видавлюють з ранки кров в дезрозчин, на місце поранення ставлять на 4-5 хв. компрес з дезрозчину або 70° етилового спирту. При роботі з сибіркою місце поранення ретельно промивають водою з милом і змащують йодом без застосування дезрозчинів.

При аварії зі збудниками глибоких мікозів місце поранення обробляють відповідним дезрозчином, миють водою з милом, змащують йодом.

При роботі з вірусами I-II груп небезпеки кров видавлюють в суху стерильну серветку і обробляють ранку з йодом без примінення дезрозчину.

При аварії з ботулінічним токсином місце поранення промивають водою і розведеною антитоксичною сироваткою (10 МО/мл).

Д. Якщо аварія відбулася при транспортуванні матеріалу (в автоклавну і між підрозділами), персонал затримавши дихання, залишає на місцях ємкості, які переносили, залишає небезпечну зону, перекриває підходи до неї. Особа, яка супроводжує, сповіщає про те, що трапилось завідуючого лабораторією. Особи, що допустили аварію, проходять санітарну і профілактичну обробку в обсязі вказаному вище (розділ А). Працівники, що прибули на місце аварії, проводять дезинфекцію.

3.10.7. По сигналу «аварія», будь який працівник, який прийняв його, негайно сповіщає про випадок завідуючого лабораторією або особу, яка його заміняє. Останній повідомляє про випадок голову (члена) комісії і керівника установи. Завідуючий і члени комісії, які прибули на місце аварії, оцінюють ситуацію, що склалася, визначають обсяг заходів по ліквідації її наслідків, організують і контролюють дії співробітників.

3.10.8. В залежності від характеру аварії проводять різний обсяг дезинфекційних заходів від обробки місця аварії до повної обробки приміщень.

Повну обробку приміщень проводять в протичумному костюмі I типу з фільтруючим протигазом; або в ізолюючому костюмі з фільтруючим протигазом. Персонал входить в приміщення розпилюючи перед собою із гідропульта дезинфікуючий розчин, зрошуючи повітря, стелю, стіни, всі предмети, підлогу. По закінченні розпилювання дезрозчину в приміщенні вмикають на 30-

40 хвилин стаціонарні або переносні бактеріцидні лампи. Захисні костюми знезаражують. Через 2 години після дезінфекції прибирають приміщення і роботу в ньому можна відновити.

Як альтернативний варіант використовують газовий метод дезінфекції парами формальдегіду, при цьому персонал повинен бути одягнутий в ізолюючий костюм або в захисний костюм I типу з фільтруючим протигазом. Після відповідної експозиції проводять нейтралізацію газу і вологе прибирання.

3.10.9. Про аварію, яка відбулася, і проведених заходах завідуючий лабораторією доповідає керівнику установи з докладним викладенням характеру аварії, характеристики збудника, даних про вакцинацію потерпілих. Керівник установи по рекомендаціях комісії вирішує питання про необхідність медичного нагляду, ізоляції з правом виходу на роботу, ізоляції без права виходу на роботу, ізоляції з профілактичним лікуванням, профілактичного лікування без ізоляції.

3.10.10. Про всі випадки і помилки, як свої так і чужі, які сталися при роботі з біологічним матеріалом, працівники зобов'язані сповістити завідуючого лабораторією або представника режимної комісії. За приховування аварії винних усуюють від роботи з біологічним матеріалом I-II групи небезпеки.

Завідуючий лабораторією може тимчасово (до прийняття рішення керівником установи) усунути від роботи з біологічним матеріалом осіб, які допустили порушення цих правил і працювали неухважно і недбало.

Особи, які систематично порушували ці правила можуть бути усунені від роботи з біологічним матеріалом розпорядженням керівника установи.

3.10.11. Про всі випадки аварії під час роботи з біологічним матеріалом I-II групи небезпеки, які потребують профілактичного лікування потерпілого, необхідно сповіщати Центральну режимну комісію МОЗ України. Всі випадки аварій та прийняті, в зв'язку з ними, заходи підлягають обов'язковій реєстрації в спеціальному журналі.

3.10.12. Про всі випадки лабораторного зараження збудниками I-II групи небезпеки інформацію негайно представляють в місцеві органи охорони здоров'я, Центральну режимну комісію МОЗ України та Український центр держсанепіднагляду.

3.10.13. Про всі випадки аварій з можливим проникненням збудників I-II груп небезпеки до довкілля необхідно терміново сповістити місцеві органи охорони здоров'я та Центральну режимну комісію МОЗ України.

3.11. До роботи в шпиталях, ізоляторах і обсерваторах

3.11.1. Хворих або підозрілих на інфекційні захворювання, які викликані мікроорганізмами I-II групи небезпеки (чума, холера, легенева форма сибірки, віруси I групи), а також контактуючих з ними і виїжджаючих із зон карантину, розміщують в спеціальні лікувальні заклади.

3.11.2. Хворих з підозрою на чуму, холеру і висококонтагіозні гарячки, які викликані вірусами I групи, госпіталізують в провізорний шпиталь або відділення, яке розташоване в окремому будинку чи ізольованому приміщенні спеціалізованого шпиталю з окремими входами для хворих і персоналу.

3.11.3. Шпиталь для хворих чумою, холерою, висококонтагіозними гарячками, які викликані вірусами I групи, може бути організований на базі інфекційної або багатопрофільної лікарні. Дозволяється організація тимчасового шпиталю в ізольованих приміщеннях типу шкільних будинків, гуртожитків і т.ін., а також в наметах з виділенням окремого обслуговуючого персоналу і дотриманням цих правил.

3.11.4. Хворих іншими інфекціями госпіталізують в інфекційне відділення будь якої лікарні. При цьому, хворих сибіркою, сапом, меліоїдозом, кримською геморагічною гарячкою (КГГ), глибокими мікозами, орнітозом і гарячкою КУ з ураженням легень розміщують в ізольовані палати чи бокси.

3.11.5. В заразному відділенні шпиталю передбачають:

а) приймально-сортирувальне відділення з окремим входом для хворих і коморою для зберігання одягу хворих до відправки його в дезкамеру;

в) відділення для хворих, в якому повинні бути передбачені палати (бокси) для відокремленого розміщення хворих по строках надходження, клінічних формах і ступені важкості захворювань;

в) кімната для роздачі їжі;

г) кімнату для знезаражування інфекційного матеріалу (виділення хворих, судна, білизни і т.ін.);

д) ванні і туалетні кімнати;

є) процедурну;

ж) приміщення для виписки хворих з санітарним пропуском;

з) санпропускник для персоналу (кімнати для одягання і зняття захисного одягу, душова);

і) в шпиталі для хворих холерою - палати для регідратації;

к) в шпиталі для хворих чумою - рентгенівський кабінет, що обладнаний пересувною апаратурою.

3.11.6.В приймально-сортирувальному відділенні оглядають хворих, які поступають, надають екстрену допомогу, забирають матеріал для бактеріологічного (вірусологічного) дослідження, проводять санітарну обробку, переодягають хворого, готують одяг хворого до відправки в дезкамеру, починають специфічне лікування і складають первинну документацію на хворого. Приймальне відділення обладнують відповідно з його призначенням і необхідністю проведення поточної і заключної дезинфекції.

В коморі одяг зберігають в індивідуальних мішках, складених в баки або поліетиленові мішки, внутрішня поверхня яких оброблена розчином інсектициду.

3.11.7.У шпиталю повинні бути палати для хворих зі змішаними інфекціями, для вагітних і породіль, а також вся апаратура і інструменти для надання екстреної хірургічної, акушеро-гінекологічної допомоги. В палатах для хворих повинні бути створені всі умови для їх лікування, індивідуального забезпечення предметами особистого користування, поточної і заключної дезинфекції.

Хворі не повинні користуватися загальними туалетами. Ванні і туалети повинні бути постійно зачинені на ключ, який зберігається у відповідального за дотримання біологічної безпеки. Туалети відкривають для зливання знезаражених розчинів, а ванни - для санобробки осіб, які виписуються.

Їжу для хворих доставляють в посуді кухні до службового входу незаразного блоку і там переливають і перекладають з посуду кухні в посуд буфету шпиталю. В буфетній їжу розкладають в посуд відділень і направляють в роздавальне відділення, де їжу розподіляють по порціях і розносять по палатах. Посуд, в якому їжа поступила в відділення, знезаражують кип'ятінням, після чого бак з посудом передають в буфетну, де його миють і зберігають до наступної роздачі. Роздавальня повинна бути забезпечена всім необхідним для знезараження залишків їжі. Особистий посуд знезаражують кип'ятінням.

3.11.8.В незаразній половині розташовують приміщення для обслуговуючого персоналу:

- а) гардеробна для верхнього одягу;
- б) санпропускник (бажано окремо для чоловіків і жінок);
- в) туалетні;
- г) буфетна;
- д) комора для білизни;
- є) кімната для чергового персоналу (для оформлення історій хвороб, іншої документації і для відпочинку);

ж)інші допоміжні приміщення (аптека і т.ін.).

3.11.9. На території шпиталю обладнують майданчик зі стоком і ямою для дезинфекції транспорту, який використовують для перевезення хворих.

3.11.10. Постільну білизну виписаного з шпиталю реконвалісцента здають в дезинфекційну камеру, ліжко і тумбочку знезаражують.

3.11.11. Перед випискою хворий проходить санітарну обробку. Умови виписки хворих з шпиталю вказані в відповідних інструкціях по кожній інфекції.

3.11.12. Казармений режим обов'язковий для персоналу, який обслуговує хворих легеневою формою чуми, висококонтагіозними гарячками, викликаними вірусами I групи, підозрілих на ці захворювання і осіб, які мали з ними контакт. Весь персонал, який обслуговує вказаний вище контингент, знаходиться під систематичним медичним наглядом.

3.11.13. Всі особи, які приймають участь в евакуації підозрілих на захворювання чумою, висококонтагіозними гарячками, викликані вірусами I групи, КГГ і легеневою формою сапу, одягають протичумні костюми I типу; при евакуації хворих холерою – протичумні костюми IV типу.

При евакуації хворих, підозрілих на захворювання, викликані іншими мікроорганізмами II групи, використовують захисний одяг, передбачений при евакуації інфекційних хворих.

3.11.14. Перевезення в стаціонар хворих проводить бригада евакуаторів на спеціально виділеному автотранспорті. До складу бригади включають лікаря або середнього медичного працівника, який знайомий з заходами безпеки, двох санітарів і водія. Водій евакобригади при наявності ізольованої кабіни повинен бути одягнутий в комбінезон, при відсутності її - в той же тип костюма, що і інші члени бригади.

3.11.15. Після доставки хворого в стаціонар, транспорт і предмети, що використовувались при транспортуванні, знезаражують на спеціально обладнаному майданчику, бригадою евакуаторів. По закінченні кожного рейсу персонал, що супроводжував хворого, зобов'язаний продезинфікувати взуття і руки (в рукавичках) і поліетиленові (клейончаті) фартухи, які одягають додатково при масових перевезеннях. Всі члени бригади по закінченню зміни проходять санобробку.

При перевезенні хворих легеневої формою чуми і сапу, висококонтагіозними гарячками, які викликаються вірусами I групи,

КГГ чи з підозрою на ці захворювання, евакуатори міняють захисний одяг після кожного хворого.

3.11.16.Всю роботу в шпиталі по догляду і лікуванню хворих проводять в захисному одязі:

а)в шпиталі, де є хворі легеневою або септичною формами чуми, висококонтагіозними гарячками, викликаними вірусами I групи, КГГ і легеневою формою сапу, одягають костюм I типу. Тривалість роботи в костюмі I типу не повинна перевищувати 3 годин. В спеку тривалість безперервної роботи скорочується до 2 годин;

б)в шпиталі, де знаходяться хворі бубонною чи шкіряною формами чуми, які одержують специфічне лікування, використовують протичумний костюм III типу;

в)до встановлення заключного діагнозу у хворих бубонною і шкіряною формами чуми і до отримання першого від'ємного результату бактеріологічного дослідження весь персонал цього відділення повинен бути одягнутий в протичумний костюм I типу;

г)в шпиталі, де знаходяться хворі сибіркою, шкіряною і носовою формами сапу, використовують протичумний костюм III типу; хворі орнітозом, гарячкою КУ з ураженням легень - II типу;

д)в шпиталі, де знаходяться хворі холерою, весь персонал працює в протичумному костюмі IV типу; при проведенні туалету хворому, заборі ректального матеріалу - одягають гумові рукавички. Молодший персонал додатково одягає клейончатий (поліетиленовий) фартух, гумове взуття, а при обробці виділень хворого - маску.

По закінченню роботи захисний костюм, крім піжами, підлягає знезараженню.

3.11.17.В шпиталі, де знаходяться хворі туляремією, бруцельозом, меліюїдозом і іншими захворюваннями, віднесеними до II групи, установлюють протиепідемічний режим, передбачений для відповідної інфекції. Персонал холерного стаціонару працює по режиму, який встановлено для відділень з гострими шлунково-кишковими захворюваннями.

3.11.18.Хворих, підозрілих на захворювання чумою, холерою, висококонтагіозними гарячками, які викликаються вірусами I групи і КГГ, і тих, що підлягають провізорній госпіталізації, розміщують індивідуально або невеликими групами по термінах надходження і, бажано, по клінічних формах і по важкості захворювання.

3.11.19.Влаштування, порядок і режим роботи провізорного шпиталю установлюють таким же, як і для інфекційного шпиталю.

При підтвердженні в провізорному шпиталі попереднього діагнозу хворих переводять в відповідні відділення інфекційного шпиталю.

В палаті провізорного відділення, після переведення хворого, проводять дезинфекцію. Іншим хворим (контактним) проводять санобробку, переодягають в чисту білизну, по можливості, переводять в іншу палату і починають профілактичне лікування.

При виключенні діагнозу персонал працює в костюмі, який відповідає діагнозу захворювання.

3.11.20. Термін виписки хворих із провізорного шпиталю визначають конкретно в кожному випадку, але він не може бути меншим ніж інкубаційний період захворювання, що запідозрюють, і обчислюється після виявлення останнього випадку в цьому шпиталі.

3.11.21. Влаштування і режим ізолятора такий же, як і в інфекційному шпиталі. В ізолятори, де знаходяться особи, що контактували з хворими легеневою формою чуми, високонтагіозними гарячками, викликаними вірусами I групи і КГГ, весь обслуговуючий персонал повинен проводити роботу в протичумному костюмі I типу.

В ізоляторі для осіб, які контактували з хворими бубонною, септичною або шкірною формами чуми, які бактеріологічно підтверджені і отримують специфічне профілактичне лікування, а також з хворими холерою, обслуговуючий персонал працює в протичумному костюмі IV типу.

3.11.22. В шпиталі і ізоляторі, не повинно бути зайвих предметів. Все обладнання шпиталю і ізолятору повинно складатися з предметів, які легко знезаражуються.

3.11.23. Виділення хворих і ізольованих (мокротиння, сеча, випорожнення і т.ін.) підлягають обов'язковому знезараженню. Методи знезараження використовуються відповідно характеру інфекції.

3.11.24. В шпиталі і ізоляторі кожен день проводять ретельну поточну дезинфекцію, після виписки їх - заключну дезинфекцію.

3.11.25. Режим біологічної безпеки інфекційного, провізорного шпиталю і ізолятора знаходяться під постійним контролем відділів особливо небезпечних інфекцій установ Держсанепіднагляду.

3.11.26. Особи, які знаходяться в карантинній зоні по чумі, можуть виїхати за її межі після 6-добової обсервації з щоденною термометрією. Про проходження обсервації видають довідку встановленої форми.

3.11.27. Особи, які знаходяться в карантинній зоні по холері, можуть виїхати за її межі після 5-добової обсервації. Під час

обсервації проводять обстеження на вібріоносійство. Про проходження обсервації видають довідку встановленої форми.

3.11.28. В'їзд в карантинну зону по чумі дозволяється тільки з санкції органу, який має на це право.

3.11.29. Обсерватори розгортають в пристосованих приміщеннях (адміністративних будинках, школах, профілакторіях, готелях, дитячих і спортивних таборах, пасажирських судах і т.ін.)

3.11.30. В приміщеннях обсерватора повинні бути передбачені приймальня, палати для осіб, що проходять обсервацію, кімнати для медичного і обслуговуючого персоналу, кімнати для забору матеріалу, зберігання особистих речей осіб, які проходять обсервацію, буфетна, санпропускник і підсобні приміщення.

3.11.31. Особи, які підлягають обсервації, проходять медичний огляд з метою виявлення осіб з температурою, шлунковим або кишковим розладнаннями. В обсерватор допускаються тільки здорові люди.

3.11.32. Заповнення відділень або палат обсерватора проводять одночасно. Осіб, що підлягають обсервації, розміщують по термінам надходження, по можливості невеликими групами з прийняттям мір проти спілкування з особами з інших приміщень.

3.11.33. При виявленні в обсерваторі хворого з температурою або з гострим кишковим захворюванням його переводять в провізорний шпиталь. Осіб, які контактували з хворими, ізолюють на місці до отримання результатів бактеріологічного дослідження.

При недостатньому відокремленні осіб, що проходять обсервацію, термін обсервації поновлюють з моменту виводу останнього хворого і проведення заключної дезинфекції. В разі отримання негативних результатів лабораторного дослідження термін обсервації не змінюють.

3.11.34. Після звільнення обсерватора проводять заключну дезинфекцію і повторне його заповнення.

3.11.35. Медичний і обслуговуючий персонал обсерватора знаходяться на казарменому положенні, йому проводять відповідне щеплення. Для роботи в обсерваторі дозволяється використання медичних робітників і іншого обслуговуючого персоналу із числа тих, що проходять обсервацію.

3.11.36. Стаціонари цілодобово охороняють військові або міліцейські наряди.

3.12. До медичного нагляду за населенням, дезинфекції і патологоанатомічної роботі в вогнищах особливо небезпечних інфекцій

3.12.1. При виникненні серед населення захворювань, що викликаються мікроорганізмами I-II груп небезпеки, в вогнищі захворювання проводять обходи по подвір'ях.

3.12.2. Медичний персонал, який проводить такі обходи, одягає такий захисний одяг:

а) в вогнищі, де виявлений хворий легеневою формою чуми або висококонтагіозними гарячками, які викликаються вірусами I групи - протичумний костюм I типу;

б) на території, де виявлений хворий з шкірною, бубонною чумою або септичною формою гарячки - IV типу, в якому тапочки замінені чоботами або черевиками. Крім того, обстежуючи повинні мати з собою гумові рукавички, ватно-марлеві маски, захисні окуляри, які одягають до заходу в приміщення, де при попередньому опитуванні оточуючих виявлений підозрілий хворий;

в) в вогнищах холери, сибірки, туляремії, бруцельозу і інших захворювань, які викликаються мікроорганізмами II групи, а також при поточному епідеміологічному нагляді за здоровим населенням на потенційно небезпечних по вищевказаних інфекціях територіях - медичний халат або косинка (шапочка).

В залежності від епідемічної обстановки начальник вогнища може змінити встановлений тип захисного одягу для медичного персоналу при проведенні подвірних обходів.

3.12.3. Особи, які зайняті проведенням поточної або заключної дезинфекції і дезинсекції в вогнищах захворювань легеневою формою чуми і сапу, висококонтагіозними гарячками, що викликаються вірусами I групи, КГГ, повинні бути одягнуті в протичумні костюми I типу; в вогнищах бубонної форми чуми, меліоїдозу, іншими формами сапу, сибірки, холери, гарячки Ку - в костюми II типу, в вогнищах захворювань, які викликаються мікроорганізмами II групи, (не названі вище) - костюми III типу.

3.12.4. Всі трупи людей, що померли від захворювань, викликаних мікроорганізмами I-II груп небезпеки (крім вірусів I групи), підлягають обов'язковому патологоанатомічному, бактеріологічному (вірусологічному), серологічному дослідженням. Розтин проводить патологоанатом або судмедексперт в присутності фахівця по цих інфекціях.

Розтин трупа проводять в спеціальному приміщенні, яке розміщується по можливості, на території шпиталю. Секційне приміщення повинно бути достатньо світлим, захищеним від мух і інших комах і непроникним для гризунів, із щільною підлогою і забезпечено достатньою кількістю дезинфікуючих засобів і ємкостей для розчинів.

Категорично забороняється зливати рідину при розтині трупів із секційної в каналізацію. Рідина повинна бути знезаражена.

3.12.5. При відсутності секційного приміщення розтин проводять на краю могили, яку приготували для захоронення трупу. Персонал, який приймав участь в розтині, розміщується по відношенню до трупа з навітреного боку.

3.12.6. По закінченню розтину труп опускають в могилу і скидають в неї верхній шар з того місця, де проводили розтин. Захоронення проводять з урахуванням звичаїв місцевого населення.

3.12.7. Інструментарій, транспорт, на якому перевозили труп, захисні костюми персоналу і всі предмети, що доторкувалися до трупа, підлягають ретельному знезараженню.

3.12.8. Перевозити труп померлого від чуми, геморагічних гарячок, які викликані вірусами I групи, сибірки, меліоїдозу, до місця захоронення можливе будь яким транспортом в металевій або щільно зачиненій дерев'яній труні, оббитій зсередини клейонкою. Для того, щоб уникнути затікання рідини з трупа, шви в клейонці повинні лежати зверху вниз і розміщуються на бокових сторонах труни. На дно могили засипають хлорне вапно. Труп в труні також засипають хлорним вапном і щільно закривають кришкою.

3.12.9. У виняткових випадках захоронення трупів людей можна проводити без труни, загорнувши в простирадло, змочене дезинфікуючим розчином.

3.12.10. Особи, які приймають участь в розтині трупа людини або верблюда, які загинули від чуми, а також трупів людей, які померли від КГГ, повинні бути одягнені в протичумний костюм I типу.

Розтин і захоронення трупів осіб, що померли від холери, сибірки, меліоїдозу, сапу, проводять в костюмі II типу.

При розтині додатково одягають клейончастий або поліетиленовий фартух, такі ж нарукавники і другу пару рукавичок.

3.12.11. Захоронення трупів людей, померлих від інших захворювань, віднесених до II групи, проводять в загальному порядку.

3.13. До порядку виїзду працівників установ, які працюють з біологічним матеріалом

3.13.1. Працівники, які безпосередньо працюють на ензоотичній по чумі території (лікарі, зоологи, ентомологи, лаборанти, дезинфектори, препаратори, санітарки і сезонні робітники), можуть виїжджати в інші населені пункти тільки після 6-добової обсервації з щоденною термометрією.

При роботі із збудником холери термін обсервації - 5 діб.

При роботі в приміщеннях, де одночасно проводять роботу із збудниками чуми і холери термін обсервації для співробітників - 6 діб.

При роботі з висококонтagioзними вірусами I групи - 21 день.

На протязі обсервації за працівниками встановлюють медичний нагляд.

3.13.2. На весь час обсервації відвідування кімнат, де ведуть роботу з біологічним матеріалом, забороняється.

3.13.3. Якщо працівник під час передвиїздної обсервації мав контакт з особою, яка працювала з біологічним матеріалом, та в якій в момент спілкування з ним була підвищена температура або відмічались симптоми гострого шлунково-кишкового захворювання, його виїзд відміняється до зняття запідозреного діагнозу у хворого, при цьому обсервація у виїжджаючого не продовжується і вважається закінченою на 5-6 добу від її початку.

3.13.4. В разі будь-якого захворювання особи, що проходить обсервацію, виїзд її відкладається до одужання.

3.13.5. Для осіб, які не працювали з біологічним матеріалом I-II групи небезпеки (співробітники бухгалтерії, адміністративно-господарського апарату і ін.) виїзд може відбутися без дотримання вищеназаних обмежень при відсутності у них контакту з лабораторними працівниками, які мають підвищену температуру або симптоми гострого шлунково-кишкового захворювання невстановленої етіології, і при умові, що вони не відвідували приміщень, в яких велась робота з цим матеріалом.

3.13.6. Документи про проходження обсервації (перед відпусткою, відрядженням, звільненням і т.ін.) і дозвіл на виїзд оформляють таким чином:

а) термін обсервації встановлюють наказом по установі із повідомленням тих, хто підлягає обсервації;

б) дозвіл на виїзд оформляють посвідченням, яке видають на руки:

ПОСВІДЧЕННЯ

(П.І.Б.) _____ посада _____
_____ відповідно з п. _____
Правил «Безпека роботи з мікроорганізмами I-II груп
патогенності», затверджених _____ 199__ р,
дозволяється виїзд до _____ з _____ 199__ р.

Печатка

Підпис керівника установи

3.13.7. Працівник, який прибув здає посвідчення керівнику установи.

3.13.8. Виїзд без обсервації працівників, які проводять роботи із збудниками чуми, холери, вірусами I групи патогенності можливий з дозволу МОЗ України і в складі не менше двох осіб.

Всі члени групи під час знаходження в дорозі і по приїзду на місце відрядження повинні продовжити обсервацію. При наявності підвищеної температури у будь-кого з членів групи або появи симптомів гострого кишкового захворювання, хворого негайно ізолюють з екстремним повідомленням по місцю роботи.

3.13.9. Переїзди працівників, що проводять роботи з мікроорганізмами I-II груп небезпеки в зоні, яка обслуговується цією або іншою установою, можливі без попередньої обсервації, якщо час на дорогу між населеними пунктами, не перевищує разом з очікуванням в пунктах пересадки 24 години.

Перед відпусткою працівники протичумних установ проходять обсервацію згідно з пунктами 3.13.1.-3.13.5. цих правил. Порядок виїзду, який вказано в пунктах 3.13.1.-3.13.6., розповсюджується і на осіб, що знаходились у відрядженні в протичумній установі.

3.13.10. Виїзд працівників які проводять роботи тільки з неконтагіозними збудниками II групи, дозволяється без проходження обсервації.

4. Організація контролю

4.1. Санітарно-епідеміологічний нагляд за виконанням вимог цих правил повинні здійснювати установи Держсанепіднагляду України:

* Центральна режимна комісія, протичумні установи - в установах, які виконують роботу з біологічним матеріалом I групи патогенності на території України;

* Центральна режимна комісія МОЗ України, Український центр державного санепіднагляду, протичумні установи, обласні режимні комісії - в установах, що виконують роботи з біологічним матеріалом II групи патогенності, на закріпленій адміністративній території;

* Санепідстанції: АР Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські та їх режимні комісії - в установах, які

виконують роботи з біологічним матеріалом II групи патогенності на території, яку обслуговують.

4.2. В кожній установі, яка працює з біологічним матеріалом I-II групи патогенності, повинні створюватись комісії по контролю за дотриманням вимог біологічної безпеки.

4.3. Методичне керівництво з питань проведення санітарно-епідеміологічного нагляду за виконанням вимог біологічної безпеки при роботі з біоматеріалом I-II групи патогенності здійснюється Центральною режимною комісією МОЗ України, Українським центром державного санепіднагляду, протичумними установами; аналіз діяльності по цьому розділу роботи та контроль за виконанням вимог здійснює Український центр держсанепіднагляду МОЗ.

4.4. Санітарно-епідеміологічний нагляд за виконанням загальносанітарних норм і правил в підрозділах, що працюють з біоматеріалом I-II груп патогенності, здійснює територіальна установа держсанепіднагляду.

Класифікація патогенних для людини мікроорганізмів

Бактерії

I група

1. *Yersinia pestis* - чуми

II група

1. *Bacillus anthracis* - сибірки
2. *Brucella abortus* - бруцельозу
Brucella melitensis
Brucella suis
3. *Francisella tularensis* - туляремії
4. *Legionella pneumophilla* - легіонельозу
5. *Leptospira interrogans* - лептоспірозу
6. *Pseudomonas mallei* - сапу
7. *Pseudomonas pseudomallei* - меліюїдозу
8. *Vibrio cholerae* 01 - холери
токсигенний
9. *Vibrio cholerae* non 01 - холери
токсигенний

III група

1. *Bordetella pertusis* - кашлюку
2. *Borrelia recurrentis* - поворотного тифу
3. *Campylobacter fetus* - абсцесів, септицемій
4. *Campylobacter jejuni* - ентериту, холециститу, септицемій
5. *Clostridium botulinum* - ботулізму
6. *Clostridium tetani* - правцю
7. *Corynebacterium diphtheriae* - дифтерії
8. *Erysipelothrix rhusiopathiae* - ерізіпелоїду
9. *Helicobacter pylori* - гастриту, виразкової хвороби шлунку і 12-палої кишки
10. *Leptospira* kit strains diagnostics - лептоспірозу, набір діагностичних штамів
11. *Listeria monocitigenes* - лістеріозу
12. *Mycobacterium leprae* - прокази
13. *Mycobacterium tuberculosis* - туберкульозу
Mycobacterium bovis

	<i>Mycobacterium avium</i>	
14.	<i>Neisseria gonorrhoeae</i>	- гонореї
15.	<i>Neisseria meningitidis</i>	- менінгіту
16.	<i>Nocardia asteroides</i>	- нокардіозу
17.	<i>Proactinomyces israelii</i>	- актиномікозу
18.	<i>Salmonella paratyphi A</i>	- паратифу А
19.	<i>Salmonella paratyphi B</i>	- паратифу В
20.	<i>Salmonella typhi</i>	- черевного тифу
21.	<i>Shigella spp.</i>	- дизентерії
22.	<i>Treponema pallidum</i>	- сифілісу
23.	<i>Yersinia pseudotuberculosis</i>	- псевдотуберкульозу
24.	<i>Vibrio cholerae</i> 01 не токсигенний	- діареї
25.	<i>Vibrio cholerae</i> non 01 не токсигенний	- діареї, ранових інфекцій, септицемії та ін.

IV група

1.	<i>Aerobacter aerogenes</i>	- ентериту
2.	<i>Bacillus cereus</i>	- харчової токсикоінфекції
3.	<i>Bacteroides spp.</i>	- абсцесів легень, бактеріемій
4.	<i>Borrelia spp.</i>	- кліщового спірохетозу
5.	<i>Bordetella bronchiseptica</i> <i>Bordetella parapertussis</i>	- бронхосептикозу - паракашлюку
6.	<i>Campylobacter spp.</i>	- гастроентериту, гінгивіту, періодонтиту
7.	<i>Citrobacter spp.</i>	- місцевих запалювальних процесів, харчової токсикоінфекції
8.	<i>Clostridium perfringens</i> <i>Clostridium novyi</i> <i>Clostridium septicum</i> <i>Clostridium histolyticum</i> <i>Clostridium bifermentans</i>	- газової гангрені
9.	<i>Esherichia coli</i>	- ентериту
10.	<i>Eubacterium endocarditidis</i>	- септичного ендокардиту
11.	<i>Eubacterium lentum</i> <i>Eubacterium ventricosum</i>	- повторних септицемій, абсцесів
12.	<i>Flavobacterium meningosepticum</i>	- менінгіту, септицемій
13.	<i>Haemophilus influenzae</i>	- менінгіту, пневмонії, ларінгіту
14.	<i>Hafnia alvei</i>	- холециститу, циститу
15.	<i>Klebsiella ozaenae</i>	- озени
16.	<i>Klebsiella pneumoniae</i>	- пневмонії
17.	<i>Klebsiella rhinoscleromatis</i>	- риносклероми

18.	<i>Mycobacterium</i> spp.
Photochromogens
Scotochromogens
Nonphotochromogens
Rapid growers	- мікобактеріозів
19.	<i>Mycoplasma hominis</i> 1
<i>Mycoplasma hominis</i> 2
<i>Mycoplasma pneumoniae</i>	- місцевих запалювальних
Процесів, пневмонії
20.	<i>Propionibacterium avidum</i>	- сепсису, абсцесів
21.	<i>Proteus</i> spp.	- харчової токсикоінфекції, сепсису,
місцевих запалювальних процесів
22.	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	- місцевих запалювальних процесів,
сепсису
23.	<i>Salmonella</i> spp.	- сальмонельозів
24.	<i>Serratia marcescens</i>	- місцевих запалювальних процесів,
сепсису
25.	<i>Staphylococcus</i> spp.	- харчової токсикоінфекції,
септицемії, пневмонії
26.	<i>Streptococcus</i> spp.	- пневмонії, тонзиліту, поліартриту,
септицемії
27.	<i>Vibrio</i> spp.

<i>Vibrio parahaemolyticus</i>
<i>Vibrio mimicus</i>
<i>Vibrio fluvialis</i>
<i>Vibrio vulnificus</i>
<i>Vibrio alginolyticus</i> | - діарей, харчових токсикоінфекцій,
уразливих інфекцій, септицемій та
ін. |
| 28. | <i>Yersinia enterocolitica</i> | - ентериту, коліту |
| 29. | <i>Actinomyces albus</i> | - актиномікозу |

Рикетсії

II група

1.	<i>Rickettsia prowazekii</i>	- епідемічного висипного тифу та
хвороби Бриля
2.	<i>R. typhi</i>	- висипного тифу щурів
3.	<i>R. rickettsii</i>	- плямистої гарячки Склеястих гір
4.	<i>R. tsutsugamushi</i>	- гарячки цуцугамуші
5.	<i>R. acari</i>	- везикульозного рикетсіозу
6.	<i>R. conorii</i>	- середземноморської плямистої

	<i>Candida intermedia</i>	
	<i>Candida pseudotropicalis</i>	
	<i>Candida tropicalis</i>	
	<i>Candida guilliermondii</i>	
4.	<i>Cephalosporium acremonium</i>	- цефалоспориозу
	<i>Cephalosporium cinnabarium</i>	
5.	<i>Epidermophyton floccosum</i>	- епідермофітії
6.	<i>Geotrichum candidum</i>	- геотрихозу
7.	<i>Microsporum spp.</i>	- мікроспорії
8.	<i>Mucor mucedo</i>	- мукорозу
9.	<i>Penicillium crustosum</i>	- пеніциліозу
	<i>Penicillium luteo-viride</i>	
	<i>Penicillium notatum</i>	
10.	<i>Pityrosporum orbiculare</i>	- різнокольорового лішаю
11.	<i>Rhizopus nigricans</i>	- мукарозу
12.	<i>Trichophyton spp.</i>	- черепитчастого мікозу
13.	<i>Trichosporon cerebriforme</i>	- вузлуватої трихоспорії

Найпростіші

III група

1.	<i>Leishmania donovani</i>	- вісцерального лейшманіозу
2.	<i>Plasmodium vivax</i>	- малярії
	<i>Plasmodium malariae</i>	
	<i>Plasmodium falciparum</i>	
3.	<i>Trichomonas vaginalis</i>	- сечостатевого трихоманозу

IV група

1.	<i>Acanthamoeba culbertsoni</i>	- менінгоенцефаліту
	<i>Acanthamoeba spp.</i>	
2.	<i>Babesia caucasica</i>	- бабезиозу
3.	<i>Balantidium coli</i>	- балантидиозу
4.	<i>Entamoeba histolytica</i>	- амебіазу
5.	<i>Isospora belli</i>	- ентериту
	<i>Lambliia intestinalis</i>	
6.	<i>Naegleria spp.</i>	- менінгоенцефаліту
7.	<i>Pentatrichomonas hominis</i>	- коліту
8.	<i>Leishmania major</i>	- шкіряного лейшманіозу
	<i>Leishmania tropica</i>	
9.	<i>Toxoplasma gondii</i>	- токсоплазмозу

Віруси

(У зв'язку з відсутністю біномінальної номенклатури для вірусів позначення надаються в українській транскрипції)

I група

1. Filoviridae:

віруси Марбург и Ебола - геморагічних гарячок

2. Arenaviridae:

віруси Ласса, Хуанин та Мачупо - геморагічних гарячок

3. Poxviridae:

вірус натуральної віспи - натуральної віспи людини

4. Herpesviridae:

мавпячий вірус В - хронічного енцефаліту і енцефалопатії

5. Bunyaviridae:

Pid Nairovirus:

вірус Кримської геморагічної гарячки Конго - геморагічної гарячки

II група

1. Togaviridae:

вірус конячих енцефаломієлітів (Венесульський ВНЕЛ, західний ЗЕЛ, Східний СЕЛ); - комариних енцефалітів, енцефаломієлітів, енцефаломенингітів

віруси гарячок Семліки,
Чикунгунья, О'Ньонг-Ньонг,
Карельської, Синдбіс, річки Росс,
Майяро, Мукамбо - гарячкових захворювань

2. Flaviviridae:

віруси комплексу кліщового
енцефаліту - Кліщового
енцефаліту (КЕ), Алма-Арасан,
Апон, Лангат, Негіши, Повассан,
Шотландського енцефаломієліту
овець - енцефалітів, енцефаломієлітів

Хвороби лісу Кіссанур, Омської
геморагічної гарячки (ОГГ) - геморагічних гарячок

віруси комплексу японського
енцефаліту (ЯЕ), Західного Нілу,
Ільеус, Росіо, Сент-Луїс,
енцефаліт Усуту, енцефаліт
долини Муррея - енцефалітів, менінгоенцефалітів

Карши, Кунжин, Сепік,
Вессельсборн - гарячкових захворювань

Жовтої гарячки - геморагічної гарячки

вірус гепатиту С - парентерального гепатиту, гепато-
целюлярної карциноми печінки

3. Bunyaviridae:

Рід Bunyavirus:

Комплекс Каліфорнійського
енцефаліту, Ла-Кросс,
Джеймстаун-канйон, зайцев-
беляков, Інко, Тягіня - енцефалітів, енцефаломієлітів,
менінгоенцефалітів та гарячкових
захворювань з менінгіальним
синдромом і артритами

комплекс С-віруси Апеу, Мадрид,
Орібона, Осса, Рестан та ін. - гарячкові захворювання з міозітами
та артритами

- Pið Phlebovirus:*
віруси москитних гарячок Сицилії, Неаполю, Ріфт-валлі, Тоскана та ін. - енцефалітів та гарячкових захворювань з артритами та міозітами
- Pið Nairovirus:*
хвороби овець Найробі, Ганджам - гарячки з менінгіальним синдромом
Дугбе - енцефаліту
- Pið Hantavirus:*
віруси Хантаан, Сеул, Пуумала та ін. - геморагічних гарячок з нирковим синдромом (ГГНС)
4. *Reoviridae:*
Pið Orbivirus:
віруси Кемерово, Колорадської кліщової гарячки, Синього язика овець, Чангвинола, Орунго та ін. - гарячок з менінгіальним синдромом та артритами
5. *Rhabdoviridae:*
Pið Lyssavirus:
вірус вуличного сказу - сказу
Дікованія, Лагос-бат - псевдосказу та енцефалопатії
6. *Picornaviridae:*
Pið Aphotavirus:
вірус Ящуру - ящуру
7. *Arenaviridae:*
віруси лімфацитарного хориоменінгіту, Токарібе, Пічінде - астенічних менінгітів та менінгоенцефалітів
8. *Herpadnaviridae:*
віруси гепатитів В та Д (Дельта) - парентеральних гепатитів
9. *Retroviridae:*
віруси імунодефіциту людини - СПІДу

(ВІЛ-1, ВІЛ-2)

вірус Т-клітинного лейкозу людини (HT_{LV}) - Т-клітинного лейкозу людини

10. Unconventional agents:
збудники повільних нейроінфекцій - хвороба Крейцфельд-Якоба, Куру, Скрепі, аміотрофічного лейкоспонгіозу, олівопотенцеребральної атрофії, синдрому Герстманна-Страусслера-Шейнкера

III група

1. Orthomyxoviridae:
віруси грипу А, В та С - грипу
2. Picornaviridae
- Pid Tnterovirus:*
віруси поліомієліту – дикі штами - поліомієліту
- віруси гепатитів А та Е - ентеральних гепатитів
- вірус гострого геморагічного кон'юктивіту (АНС) - геморагічного кон'юктивіту
3. Herpesviridae
віруси герпесу простого I та II типів - герпесу простого
- герпесвірус зостор-ветрянки - ветряної оспи, оперізуючого герпетичного лишаю
- вірус герпесу 6 типу (HB_{LV} - HH_V 6) - ураження В-лімфоцитів людини, родової екзантеми, лімфопроліферативних захворювань
- вірус цитомегалії - цитомегалії
- вірус Епштейн-Барра - інфекційного мононуклеозу, лімфоми Беркитта, назофарингіальної карциноми

IV група

1. Adenoviridae:
аденовіруси всіх типів - ГРВІ, пневмоній, кон'юктивітів

2. Reoviridae:

Pið Reovirus:
реовіруси людини - ринітів, гастроентерітів

Pið Rotavirus:
ротавіруси людини, вірус діареї телят Небраскі (NCDV) - гастроентерітів та ентерітів

3. Picornaviridae:

Pið Enterovirus:
віруси Коксакі групи А та В - серозних менінгітів, енцефаломіокардитів, ГРВІ, хвороби Борнхольма, герпангін, поліневритів

віруси ЕСНО - серозних менінгітів, діареї, ГРВІ, поліневритів, увеїтів

ентеровіруси - типи 68-71 - серозних менінгітів, кон'юктивітів, ГРВІ

Pið Rinivirus:
риновіруси людини 120 типів - ГРВІ, поліневритів, герпангін, кон'юктивітів

Рід Cardiovirus:
вірус енцефаломіокардиту і вірус Менго - ГРВІ, поліневритів, енцефаломіокардитів, міокардитів, перікардитів

4. Coronaviridae:

коронавіруси людини - ГРВІ (профузної нежиті без температури), ентеріти

5. Caliciviridae:

вірус Норфолк - гострих гастроентерітів

6. Paramyxoviridae:

віруси парагрипу людини 1-4 типу	- ГРВІ, бронхопневмоній
респіраторно-синцитіальний вірус (РС-вірус)	-пневмоній, бронхітів, бронхіолітів
вірус епідемічного паратиту	- епідемічного паратиту
вірус кору	- кору
вірус Ньюкаслської хвороби	- кон'юктивітів

7. *Togaviridae:*

Pið Rubivirus:

вірус краснухи - краснухи

8. *Rabdoviridae:*

Pið Veisculovirus:

вірус везикулярного стоматиту - везикулярного стоматиту

9. *Poxviridae:*

вірус віспи корів - віспи корів

вірус ектромелії - ектромелії мишей

вірус вузликів доярок - хронічної хвороби доярок

орфвірус - контагіозного пустулярного дерматиту

вірус контагіозного моллюску - контагіозного моллюску шкіри та слизової

віруси Тана та Яба - хвороби Яба

Хламідії

II група

1. *Chlamydia psittaci* - орнітозу – пситакозу

III група

1. *Chlamydia trachomatis* - трахоми, урогенітального хламідіозу
2. *Chlamydia paratrachomatis* - трахомоподібного кон'юктивіту
3. *Chlamydia venereal lymphagranulema* - венеричної лімфагранульоми, ураження пахових лімфатичних вузлів
4. *Chlamydia pneumonia* - пневмонії

Отрути біологічного походження

II група

1. Ботулінічні токсини всіх видів
2. Правцевий токсин
3. Отрута павука каракурта

III група

1. Мікотоксини - мікотоксикози
2. Дифтерійний токсин
3. Стрептококовий токсин групи А
4. Стафілококові токсини
5. Отрути змій (кобри, ефи, гюрзи та ін.)

Примітка:

1. Атенуіровані штами збудників I-II груп небезпеки відносяться до мікроорганізмів III групи патогенності. Атенуіровані штами III-IV груп небезпеки відносяться до IV групи патогенності
2. Джерелом хвороб людини та тварин, викликаємих мікроорганізмами I-IV груп небезпеки, треба враховувати інфікованих: людину, теплокровних тварин, переносників, об'єкти довкілля

Положення про режимну комісію по контролю за дотриманням вимог біологічної безпеки в установі (підприємстві)

1. Комісія по контролю за дотриманням вимог біологічної безпеки в установі (далі «Комісія») є виконавчим та консультативним органом, який контролює порядок проведення роботи з біологічним матеріалом в діагностичних, науково-дослідних і виробничих лабораторіях.

2. Комісія створюється в установах (підприємствах), на базі яких проводяться будь-які види робіт (діагностичні, дослідницькі, виробничі) з біологічним матеріалом I-II групи патогенності.

3. Комісія в складі не менше, ніж 3-5 чоловік, компетентних в питаннях безпеки роботи з біологічним матеріалом, назначається наказом по установі терміном на 5 років.

Головою комісії призначається заступник керівника установи по епідпитанням (науці) або фахівець, який має відповідні знання і досвід роботи.

4. В своїй діяльності комісія керується цими Санітарними правилами, іншими нормативними документами по забезпеченню біологічної безпеки і вказівками керівника установи.

5. Комісія по адміністративній лінії підпорядковується керівнику установи, відповідальному за стан безпеки роботи з біологічним матеріалом.

6.3 Метою забезпечення безпеки в роботі з біологічним матеріалом при проведенні діагностичних, дослідницьких і виробничих робіт комісія вирішує такі задачі:

- * організація і проведення постійного контролю за дотриманням регламентованого порядку забезпечення біологічної безпеки в установі;
- * організація і проведення комплексу заходів, направлених на недопущення аварійних ситуацій і ліквідацію їх наслідків;
- * контроль за підготовкою персоналу до роботи з інфекційним матеріалом і організація нагляду за станом здоров'я;
- * здійснення контролю за виконанням вимог відповідних нормативних документів, а також розпоряджень керівника установи і пропозицій комісії установи;
- * проведення аналізу стану біологічної безпеки і розробка комплексу заходів по її удосконаленню;

* підготовка звітної і іншої документації з питань біологічної безпеки.

7. Згідно з задачами комісія здійснює такий комплекс заходів:

* періодичний плановий і позаплановий контроль за виконанням регламентованого порядку забезпечення біологічної безпеки;

* контроль за своєчасною диспансеризацією персоналу, регламентованим порядком імунопрофілактики, облік осіб з підвищеною чутливістю до антибіотиків і які мають протипоказання до вакцинації;

* розробка заходів у випадку аварії при роботі з біологічним матеріалом, затвердження у керівника установи плану ліквідації її наслідків;

* аналіз порушень правил безпеки, передумов до цього, причин аварій і розробка заходів по підвищенню ефективності системи біологічної безпеки;

* оформлення необхідної документації для одержання (подовження) дозволу на проведення робіт з біологічним матеріалом;

* перевірка знань з питань біологічної безпеки персоналу, який працює з біологічним матеріалом;

* контроль порядку виїзду працівників, видача та прийом обсерваційних посвідчень;

* звіт про роботу комісії за рік і передача його в установи, які здійснюють функції нагляду п.4.1. цих правил;

* працює за планом, затвердженим керівником установи, має нормативні і інші документи, необхідність яких визначається її задачами і функціями.

8. Комісія має такі права:

* вимагати від керівників підрозділів і окремих осіб безумовного виконання правил біологічної безпеки, а також клопотати перед керівником установи про усунення порушень, що мають місце;

* проводити самостійно або з залученням інших кваліфікованих фахівців планові і позапланові перевірки виконання правил біологічної безпеки в установі;

* клопотати перед керівником установи про припинення робіт з біологічним матеріалом у випадку неможливості виконання правил біологічної безпеки або їх систематичного порушення, а також про призупинення, або позбавлення допуску до роботи з біологічним матеріалом окремих осіб;

* клопотати перед установою, яка видала дозвіл щодо зупинення використання або заборони впровадження в практику нових лабораторних методик, видів обладнання, дезінфектантів і т.ін., якщо вони не забезпечують необхідний рівень біологічної безпеки;

* розглядати документи і видавати висновки

* заслуховувати на засіданнях комісії керівників підрозділів, працівників установи;

* клопотати перед керівником установи про адміністративну відповідальність осіб при порушенні правил безпеки роботи з біологічним матеріалом.

Засоби та методи дезинфекції, які використовуються при роботі з патогенними мікроорганізмами

I. Бактерії, які не утворюють спори

1. Хлорамін Б або ХБ (вміст активного хлору - АХ не менше 26%)
 - 0.5%, 1%, 2%, 3% (по препарату) розчини
2. Хлорне вапно (вміст АХ не менше 25%)
 - суха речовина
 - 0.5%, 1%, 2%, 3% (по препарату) освітлені розчини
 - 10% (по препарату) освітлені та неосвітлені розчини
 - 20% (по препарату) хлорно-вапнисте молоко
3. Вапно білильне термостійке (вміст АХ не менше 25%)
 - суха речовина
 - 0.5%, 1%, 2%, 3% (по препарату) освітлені розчини
 - 10% (по препарату) освітлені та неосвітлені розчини
4. Нейтральний гіпохлорит кальцію НГК (вміст АХ не менше 52% для марки А і не менше 24% для марки Б)
 - суха речовина
 - 0,15% (по АХ) розчин
 - 0,25%, 0,5%, 1% (по АХ) освітлені розчини
 - 5% (по препарату) освітлені та неосвітлені розчини
5. Гіпохлорит кальцію технічний - ГКТ (вміст АХ не менше 35%)
 - суха речовина
 - 0,4% (по АХ) освітлені розчини
 - 1,5% (по препарату) освітлені розчини
 - 5% (по препарату) освітлені та неосвітлені розчини
6. Двохтрьохосновна сіль гіпохлориту кальцію - ДТС ГК (вміст АХ не менше 47%)
 - суха речовина
 - 0,15%, 0,5% (по АХ) розчини
 - 0,25%, 1% (по препарату) освітлені розчини
 - 5% (по препарату) освітлені та неосвітлені розчини
7. Двохосновна сіль гіпохлориту кальцію - ДСГК (вміст АХ не менше 30%)
 - суха речовина
 - 1% (по препарату) освітлені розчини
 - 5% (по препарату) освітлені та неосвітлені розчини

- 8.Гіпохлорит натрію(вміст АХ не менше 14%)
суха речовина
1% (по АХ) розчин
- 9.Гіпохлорит натрію, одержаний на установці ЕЛМА-1¹ або
ЕДР - 01² 125%, 0,25% (по АХ) розчини
- 10.Аноліт, одержаний на установці СТЕЛ³, з вмістом 0,05%
АХ
- 11.Аноліт, одержаний на установці СТЕЛ-МТ-1⁴, з вмістом
0,06%, 0,09% АХ
- 12.Аноліт, одержаний на установці ЕХА-30⁵, з вмістом 0,02%,
0,03%, 0,04%, 0,05% АХ
- 13.Сульфохлорантин або сульфохлорантин М (вміст АХ не
менше 15%)
0,1%, 0,2% (по препарату) розчини
- 14.Саніфект-128
0,25%,0,75%(по препарату) розчини
- 15.ДЛ-2, (вміст АХ не менше 35%)
0,1%, 0,2% (по препарату) розчини
- 16.Дезоксон-1 або дезоксон-4 (який вміщує не менше 5%
надоцтової кислоти - НОК)
0,1%, 0,2% (по препарату) розчини
- 17.Пергідроль (вміст Н₂О₂ 30%)
3% розчин Н₂О₂
- 18.Перекис водню з миючим засобом ⁶ (3% розчин перекису
водню з 0,5% миючого засобу)
- 19.Пероксогідрат фториду калію (ПФК-1)
(вміст перекису водню не менше 35%)
3%, 6%, 7%, 9% (по препарату) розчини
- 20.Полісепт ¹
1% (по препарату) розчин
- 21..Амфолан ²
1%, 2%, 3% (по препарату) розчини

1- Установки ЕЛМА-1 і ЕДР-01 випускаються НДІ «Синтез» і МП «Аспо», м.Москва

2 - Установки ЕЛМА-1 і ЕДР-01 випускаються НДІ «Синтез» і МП «Аспо», м.Москва

3 - Установки СТЕЛ і СТЕЛ-МТ-1 випускаються НПО «Екран», м.Москва

4 - Установки СТЕЛ і СТЕЛ-МТ-1 випускаються НПО «Екран», м.Москва

5 - Установа ЕХА-30 випускається ВО «Медфізприбор», м.Казань

6 - Додається до розчинів перекису водню для придання їй миючих властивостей

- 22.Лізол А (вміст фенолів 50%)
2%, 3%, 10% (по препарату) розчини
- 23.І-хлор- -нафтол
0,5%, 2% (по препарату) розчини

24. Відходи або напівпродукти промисловості, які вміщують:
3% крезолу чи 1% АХ, чи 2% лугу, чи 1% кислоти з ПАР
аніонного типу в співвідношенні 1:1 чи 0,5:1
25. Їдкий натрій
10% (по препарату) розчин
26. Формалін
10%, 20%, 40% (по формальдегіду) водні розчини
27. Аміак
10% водний розчин (для нейтралізації формальдегіду в
відношенні 1:1)
28. Кип'ятіння
2% содовий розчин
29. Обробка водяним насиченим паром під тиском
(автоклавування)
0,20 МПА (2,0 кгс/см²), 132±2°C
0,15 МПА (1,5 кгс/см²), 126±2°C
0,11 МПА (1,1 кгс/см²), 120±2°C
30. Спирт 70°
31. Спалювання
32. Прокалювання
33. Обробка в дезинфекційних камерах: пароповітряний метод,
параформаліновий
34. Аерозольний метод знезараження
35. Газовий метод (дезинфекція парами формальдегіду)
36. Ультрафіолетове опромінювання.

II. Бактерії, які утворюють спори

1. Хлорамін Б або ХБ
1-4% активовані розчини, які вміщують 0,25-1% АХ
2. Хлорне вапно або білилне термостійке вапно суха речовина

1 - Полісепт - на основі поверхнево-активних речовин випускається заводом біопрепаратів м. Покров, Володимирської області

2 - Амфолан - на основі поверхнево-активних речовин випускається МП «Синтеко», м. Київ

- 20% освітлені розчини, які вміщують не менше 5% АХ
4% активовані освітлені розчини які вміщують не менше 1%
АХ
3. Двотретьосновна сіль гіпохлориту кальцію (ДТС ГК) або
нейтральний гіпохлорит кальцію (НГК)

суха речовина

15% освітлені розчини, які вміщують не менше 5% АХ

2% активовані освітлені розчини, які вміщують не менше 1%

АХ

4.Двоосновна сіль гіпохлориту кальцію (ДСГК)

4% активовані розчини які вміщують не менше 1,2% АХ

5.Їдкий натр

10% розчин (70° С)

6.Пергідроль, який вміщує 30-35% перекису водню

6% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу («Прогрес», «Лотос», «Астра»)

3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу при температурі розчину 50° С

7.Дезоксон-1 або дезоксон-4

розчин, який вміщує 1% надоцтової кислоти

8.Формалін

20%, 40% (по формальдегіду) водні розчини

9.Кип'ятіння

10.Прокалювання

11.Спалювання

12.Сухе гаряче повітря (180°С)

13.Обробка паром під тиском 2,0 гкс/см² (132±2°С)

14.Всі ємкості, в яких проводиться знезараження повинні бути зачинені кришкою, враховуючи банки з-під тварин

15.Обробка в камерах: пароповітряний і пароформаліновий методи

16.Аерозольний метод знезараження

III. Віруси і хламідії

1.Хлорамін (вміст АХ не менше 26%)

1%, 3% (по препарату) розчини

0,5%, 1,5% (по препарату) активовані розчини хлораміну

2.Хлорне вапно (вміст АХ не менше 25%) суха речовина

3%, 10% (по препарату) освітлені та неосвітлені розчини

20% (по препарату) хлорно-вапнисте молоко

3.Вапно білильне термостійке (вміст АХ не менше 25%) суха речовина

3%, 10% (по препарату) освітлені та неосвітлені розчини

4.Двохтрьохосновна сіль гіпохлориту кальцію - ДТС ГК (вміст АХ не менше 47%) суха речовина

1,5%, 5% (по препарату) розчини

5.Нейтральний гіпохлорит кальцію НГК (вміст АХ не менше 52% і 24% для марок А і Б) суха речовина

- 1,5%, 5% (по препарату) розчини
- 6.Гіпохлорит кальцію технічний - ГКТ (вміст АХ не менше 35%) суха речовина
1%, 1,5%, 5% (по препарату) розчини
- 7.Двохосновна сіль гіпохлориту кальцію - ДСГК (вміст АХ не менше 30%)
1%, 1,5%, 5%, 7% (по препарату) освітлені та неосвітлені розчини
- 8.Сульфохлорантин або сульфохлорантин М (вміст АХ 15,6%) - 0,1%, 0,2% (по препарату) розчини
- 9.ДП-2 (вміст АХ 40%)
0,1%, 0,2%, 0,5% (по препарату) розчини
- 10.Аноліт, одержаний на установці ЕХА-30, з вмістом 0,04%, 0,05% АХ
- 11.Аноліт, одержаний на установці СТЕЛ-МТ-1, з вмістом 0,06%, 0,09% АХ
- 12.Аноліт, одержаний на установці СТЕЛ, з вмістом 0,05% АХ
- 13.Пергідроль з вмістом АДР 30-35%
6% (по АДР) розчин перекису водню
6% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу
- 14.Пероксогідрат фториду калію (ПФК-1)
4% (по препарату) розчини
- 15.Дезоксон-1 або дезоксон-4 з вмістом НОК 5%
0,1%, 0,5% (по НОК) розчини
- 21.Лізол А
5%, 8% розчини
- 17.Формалін
40% (по формальдегіду) водні розчини
- 18.Аміак
10% (по АДР) водний розчин
Для нейтралізації формальдегіду в відношенні 1:1
- 19.Їдкий натрій
10% (по препарату) розчин
- 20.70° розчин етилового спирту
- 21.Сода харчова 2% розчин
- 22.Сода кальцінована 2% розчин
- 23.Обробка водяним насиченим паром під надмірним тиском в паровому стерилізаторі (автоклаві)
1,1 МПА (2,0 кгс/см²), 132±2°С
1,5 МПА (1,5 кгс/см²), 126±2°С
0,11 МПА (1,1 кгс/см²), 120±2°С

- 24.Знезараження сухим жаром в повітряному стерилізаторі, 180⁰ С, 60 хв.
- 25.Кип'ятіння
- 26.Спалювання
- 27.Обробка в дезінфекційних камерах: пароповітряний та параформаліновий методи
- 28.Аерозольний метод знезараження
- 29.Газовий метод (дезінфекція парами формальдегіду)
- 30.Ультрафіолетове опромінювання

Примітка:

активаторами хлорних препаратів можуть бути використані амонійні солі (хлорит, сульфит або нітрат амонію) в співвідношенні з активним хлором 1:1 або 1:2, або аміак в співвідношенні з активним хлором 1:8 (хлору в 8 разів більше ніж аміаку)

IV. Рикетсії

- 1.Хлорне вапно або білилльне термостійке вапно
суха речовина
20% освітлені і неосвітлені розчини, які вміщують не менше 5% АХ
3% освітлені розчини , які вміщують не менше 1% АХ
- 2.Хлорамін Б або ХБ
3% розчини, які вміщують не менше 0,6% АХ
0,5% активований розчин хлораміну
- 3.Двотретьосновна сіль гіпохлориту кальцію (ДТС ГК) або нейтральний гіпохлорит кальцію (НГК), гіпохлорит кальцію технічний (ГКТ)
суха речовина
15% освітлені або неосвітлені розчини, які вміщують не менше 5% АХ
1,5% розчин, який вміщує не менше 0,5% АХ
- 4.Пергідроль, який вміщує біля 30-35% перекису водню
6% розчин перекису водню
3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу
- 5.Формалін
20% розчин формальдегіду
- 6.Їдкий натр
3%, 5%, 10% розчини
- 7.Лізол А
8% розчин

- 8.Кип'ятіння
- 9.Спалювання
- 10.Сухе гаряче повітря (180⁰С)
- 11.Обробка паром під тиском (автоклавування)
- 2,0 гкс/см² (132±2°С)
- 1,1 гкс/см² (120±2°С)
- 12.Спитрт 70⁰
- 13.Обробка в камерах: пароповітряний і пароформаліновий методи

V. Гриби

- 1.Хлорамін Б або ХБ (який вміщує активного хлору - АХ не менше 26%)
5% по препарату розчин
- 2.ДТСГК: 2% розчин двохтретьосновній солі гіпохлориту кальцію
- 3.Сульфохлорантин або сульфохлорантин М (який вміщує АХ не менше 15%)
3% розчин
- 4.Розчини бензинфенолу 2-2,5%
- 5.Розчини лізолу 5-10%
- 6.Розчини формаліну 5-10%
- 7.Йодонат: 1% розчин
- 8.Кип'ятіння
- 9.Обробка паром під тиском 1,1 гкс/см²- 2,0 гкс/см² (120±2°С, 126±2°С, 132±2°С)
- 10.Спалювання
- 11.Прокалювання
- 12.Ультрафіолетове опромінювання лампами
- 13.Аерозольний метод знезаражування
14. Обробка в камерах: пароповітряний і пароформаліновий методи

Додаток 5.4 (Обов'язковий)

Режими знезаражування різних об'єктів, які заражені патогенними мікроорганізмами

№ п/п	Об'єкт, який підлягає знезараженню	Спосіб знезараження	Знезаражуючі засоби	Час контакту хв.	Норми витрат
1	2	3	4	5	6
I. Бактерії, які не утворюють спори					
1.	Обмежені ділянки ґрунту (дороги)	Зрошування	10% освітлений або неосвітлений розчин хлорного або білильного термостійкого вапна	60	2 л/м ²
			5% розчин ДТСГК або НГК, або ДСГК, або ГКТ	-"-	-"-
			5% розчин лізолу А	-"-	-"-
			10% розчин їдкого натру	-"-	-"-
			1% розчин (по АХ) гіпохлориту натрію	-"-	-"-
			Відходи або напівфабрикати промисловості, які вміщують 3% крезолу, 1% активного хлору, або 2% кислоти, або 2% лугу, або 1% кислоти з поверхнево-активними речовинами (ПАР) аніонового типу в співвідношенні 1:1 або 0,5:1	-"-	-"-
2.	Поверхні приміщення (підлога, стіни, двері), меблі обладнання, робочий стіл, особисті шафи та ін. меблі приміщення віварію	Зрошування чи протирання з послідуочим вологим прибиранням	1% розчин хлораміну Б або ХБ	60	300мл/м ²
			1% освітлений розчин хлорного вапна або вапна білильного термостійкого	-"-	-"-
			0,5% освітлений розчин (по АХ) НГК чи ДТСГК	-"-	-"-
			0,4% (по АХ) освітлений розчин ГКТ	-"-	-"-
			1% освітлений розчин ДСГК	-"-	-"-
			0,25% розчин гіпохлориту натрію, який одержують на установках ЕЛМА -1 або ЕДР-01	-"-	-"-
			1% по АХ розчин гіпохлориту натрію	-"-	-"-
			0,1% розчин ДП-2	-"-	-"-

1	2	3	4	5	6
			0,2% розчин сульфохлорантину або сульфохлорантину М	60	-"
	Дворазове протирання з інтервалом 30 хв.	Аноліт, який одержують на установці ЕХА-30 і вміщує 0,03% АХ		-"	80 мл/м ²
			Аноліт, який одержують на установці СТЕЛ-МТ-1 і вміщує 0,06% АХ	-"	200мл/м ²
		Протирання або зрошення	1% розчин дезоксону-1 або дезоксону-4	30	300мл/м ²
			3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу	60	300мл/м ²
		Протирання	9% розчин ПФК-1	30	200мл/м ²
			1% розчин Полісепту	60	100мл/м ²
			3% розчин амфолану	30	150мл/м ²
		Зрошення	5% розчин лізолу А	20	500мл/м ²
			3% розчин лізолу А	60	
			0,5% розчин 1-хлор-β-нафтолу	60	100мл/м ²
	Для екстремальних ситуацій при умовах герметизації приміщення	Випаровування розчину з послідуочим провітрюванням приміщення	40% розчин формальдегіду з послідуочною нейтралізацією його аміаком (25% розчин при нормі витрат 10 мл/м ³)	12 годин	Формаліну 17,5-12,5 мл/м ³ (7-5 г формальдегиду) при t в приміщ. 20-25°C; формаліну 37,5-25 мл/м ³ (15-10 г/м ³ формальдегиду) при t 15-17°C і відносної вологості 60-

92%

Примітка: у випадку аварії залити заражені поверхні одним з вище перерахованим розчинами на 2 години.

1	2	3	4	5	6
		Аерозольний метод дезінфекції приміщення з допомогою пневматичної (ПВАН) або туберкулінової (ТАН) аерозольних насадок. Джерелом стиснутого повітря для розпилювання служить компресор, який має виробництво не менше 300 м ³ /г при робочо-му тиску 3-4 атм. Або аерозольний генератор (АГП)	40% водний розчин формальдегіду з послідуноюю нейтралізацією його розчином аміаку (при нормі витрат 10 мл/м ³)	12 годин	Формаліну 12,5 мл/м ³ (5 г/м ³ формальдегіду)
			3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу	120 хв.	200 мл/м ³ дворазова обробка з інтервалом 60 хв.
3.	Захисний одяг персоналу (халати, шапочки, маски, косинки), білизна хворого без видимих забруднень	Паровий стерилізатор (автоклав)	Водяний насичений пар під тиском 1,1 кгс/см ² (120±2°C) 0,11 МПа	30	5 л на 1 кг сухої білизни
		Кип'ятіння	2% содовий розчин або 0,5% розчин любого миючого засобу	15 ^A	
		Замочування в одному з дезрозчинів з послі-	0,5% розчин хлораміну Б або ХБ	60	
0,1% розчин сульфохлорантину або сульфохлорантину М	60				

1	2	3	4	5	6
		дуючим пранням і полосканням	0,2% розчин сульфохлорантину або судбфохлорантину М	30	
			0,1% розчин ДП-2	30	5 л на 1 кг сухої білизни
			0,125% розчин по АХ гіпохлориту натрію, який одержують на установках ЕЛМА-1 і ЕДР-01	60	
			Аноліт, який одержують на установках ЕХА-30 і вміщує 0,03% АХ	60	
			Аноліт, який одержують на установці СТЕЛ-МТ-1 і вміщує 0,05% АХ	60	
			Аноліт, який одержують на установці СТЕЛ і вміщує 0,03% АХ	60	
			1% розчин дезоксону-1 або дезоксону-4	30	
			1% розчин Полісепту	30	
			3% розчин лізолу А	30	
			3% розчин ПФК-1	60	
			1% розчин амполану	60	
4	Захисний одяг персоналу (халати, шапочки, маски, косинки), білизна хворого, забруднене виділеннями (мокрота, сеча, фекалії та ін.), кров'ю	Кип'ятіння Замочування з послідуочим полосканням та пранням	2% розчин соди	15	5 л/кг сухої білизни
			1% розчин хлораміну В або ХБ	120	
			0,25% розчин по АХ гіпохлориту натрію, який одержують на установках ЕЛМА-1 і ЕДР-01	60	
			0,2% розчин ДП-2	120	
			Аноліт, який одержують на установці ЕХА-30 і вміщує 0,04% АХ	60	
			Аноліт, який одержують на установці СТЕЛ-МТ-1 і вміщує 0,09% АХ	60	
			Аноліт, який одержують на установці СТЕЛ і вміщує 0,05% АХ	30	
			0,2% розчин сульфохлорантину або сульфохлорантину М	120	
			2% розчин дезоксону-1 або дезоксону-4	60	

1	2	3	4	5	6
			3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу	120	
			7% розчин ПФК-1	60	
			3% розчин амфолану	60	5 л на 1 кг сухої білизни
			1% розчин Полисепту	60	
			3% розчин лізолу А	120	
			2% розчин 1-хлор-β-нафтолу	60	
			Водяний насичений пар під тиском 1,1 кгс/см ² (МПа 0,11), 120±2°С	30	
5.	Рукавички	Паровий стерилізатор (автоклав)	Водяний насичений пар під тиском 1,1 кгс/см ² (МПа 0,11), 120±2°С	45	
		Кип'ятіння	2% розчин соди	15	
		Занурювання	3% розчин лізолу А	120	
			1% розчин хлораміну В або ХБ	120	
			3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу	30	
			0,2% розчин сульфохлорантину або сульфохлорантину М	120	
			0,25% розчин (по АХ) гіпохлориту натрію, який одержують на установках ЕЛМА-1 або ЕДР-01	60	
			0,2% розчин ДП-2	60	
			0,1% розчин по НУК дезоксону-1 або дезоксону-4	15	
6.	Очки, фонендоскопи та ін.	Дворазове протирання з інтервалом 15 хв. З послідуочим обмиванням водою	3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу	30	
			3% розчин перекису водню	30	
		Занурювання	70 ⁰ спирт	30	
7.	Резинові та кирзові чоботи,	Протирання	Дезинфікуючі розчини, що вказані в п.2		

	тапочки із шкіри та шкірезамінювача				
1	2	3	4	5	6
8.	Ватні куртки, штани	Камерне знезараження	Пароповітрявальна суміш 80-90 ⁰ С	20	10 комплектів (60 кг/м ²)
	Постільні речі	Камерне знезараження	Пароповітрявальна суміш 80-90 ⁰ С	45	
9.	Напівшубки, шапки, шкіряне та хутряне взуття, тапочки	Камерне знезараження	Параформалінова суміш 57-59 ⁰ С	45	Формаліну 75,0 мл/м ³ температур а 57-59 ⁰ С 5 комплектів (30 кг/м ²)
10.	Посуд лабораторний (піпетки, пробірки, колби; чашки Петрі, мазки-відбитки, гребінки для сушки культур шприці і т.д.)	Паровий стерилізатор (автоклав)	Водяний насичений пар під тиском 1,5 кгс/см ² (126±2 ⁰ С) 0,15 МПа	60	Повне занурення
			2% розчин соди	30 ^А	
		Занурення	3% розчин хлораміну Б або ХБ	60	
			0,25% розчин по АХ гіпохлориту натрію, який одержують на установках ЕЛМА-1 і ЕДР-01	120	
			Аноліт, який одержують на установці ЕХА-30 і вміщує 0,05% АХ	60	
			Нейтральний аноліт, який одержують на установці СТЕЛ-МТ-1 і вміщує 0,09% АХ	120	
			0,2% розчин сульфохлорантину або сульфохлорантину М	60	
			2% розчин дезоксону-1 або дезоксону-4	60	
			3% розчин ПФК-1	60	
			3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу	60	

1	2	3	4	5	6
			2% розчин амфолану	60	
			3% розчин лізолу А	60	
11.	Посуд хворого	Кип'ятіння	2% розчин соди	15 ^А	
		Занурення в дез-розчин з посліду-ючим ретельним обмиванням в гарячій воді	Дезинфікуючі розчини, які вказані в п.4 (за виключенням аноліту, що одержують на установці СТЕЛ і Полісепту)		2 л. На 1 комплект посуду
			6% розчин ПФК-1	60	
12.	Іграшки	Кип'ятіння (крім пластмасових)	2% содовий розчин	15	Повне за-нурення
		Занурення або протирання ганчірками змоченими в розчині, з посліду-ючим миттям	0,5% розчин освітленого хлорного вапна, білильного термостійкого вапна	60	Повне за-нурення або проти-рання (200 мл/м ²) з посліду-ючим ретель-ним проти-ранням теп-лою водою
			0,5% розчин хлораміну Б або ХБ	60	
			0,25% освітлений розчин НГК або ДТ СГК	60	
			0,1% розчин сульфохлорантину або сульфохлорантину М	60	
			0,1% розчин ДП-2	20	
			1% розчин амфолану	60	
			0,125% розчин (по АХ) гіпохлориту натрію, який одержують на установках ЕЛМА-1 і ЕДР-01	60	
			Нейтральний аноліт, який одержують на установці СТЕЛ-МТ-1 і вміщує 0,05% АХ	30	
			Аноліт, який одержують на установці ЕХА-30 і вміщує 0,02% АХ	15	
			3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу	15	
	1% розчин дезоксону-1 або дезоксону-4	30			
13.	Бактеріологіч-ні посіви	Паровий стерилізатор (автоклав)	Водяний насичений пар під тиском 1,5 кГс/см ² (126±2°С), МПа 0,15	60	

При відсутності можливості знезараження в паровому стерилізаторі занурення на 24 години в один із

дезинфікуючих розчинів, що вказані в п.4.					
		Кип'ятіння	Температура кипіння води 100 ⁰ С	30 ^A	
1	2	3	4	5	6
14.	Резинові ккорки, шланги, груші для піпетування зараженого матеріалу	Паровий стерилізатор (автоклав)	Водяний насичений пар під тиском 1,5 кГс/см ² (126±2°С), МПа 0,15	60	
		Кип'ятіння	Температура кипіння води 100°С	30	
15	Петлі для пересіву зараженого матеріалу	Прокалювання в полум'ї горілки			
16	Інструменти після розтину лабораторних тварин	Паровий стерилізатор (автоклав)	Водяний насичений пар під тиском 1,5 кГс/см ² (126±2°С), МПа 0,15	30	
		Кип'ятіння	2% розчин соді	15 ^A	
			Вода, температура 100° С	30 ^A	
		Занурення	1% розчин хлораміну	30	
			3% розчин перекису водню	80	
			3% розчин формаліну (по формальдегіду)	30	
			0,1% розчин по НУК дезоксону -1 або дезоксону-4	15	
			0,1% розчин сульфохлорантину або сульфохлорантину М	30	
3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу	80				
17.	Руки в гумових рукавичках	Занурення і миття	дезинфікуючі розчини, які вказані в п.5	2	
18.	Незахищені ділянках шкіри, руки	Миють або протирають тампоном, який змочений розчином, потім миють теплою во-	0,5% розчин хлораміну Б або ХБ	2	
			70 ⁰ спирт	2	

		дою з особистим туалетним милом, витирають особист. рушником			
1	2	3	4	5	6
	При попаданні інфекційного матеріалу в випадку аварії використовують:				
			1% розчин хлораміну Б або ХБ	10	
			70 ⁰ спирт	2 рази по 3 хв.	
19.	Банки і бачки для тварин, підстилочний матеріал, виділення тварин залишки кормів	Паровий стерилізатор (автоклав) Залити до країв і протерти зовні ганчіркою, змоченою дезинфікуючим розчином	Водяний насичений пар під тиском 1,5 кГс/см ² (126±2°C), МПа 0,15	60	
			3% розчин хлораміну Б або ХБ	24 год.	
			1% розчин ДТС або НГК	24 год.	
			5% розчин лізолу А	24 год.	
			0,2% розчин ДП-2	24 год.	
			0,2% розчин сульфохлорантину або сульфохлорантину М	24 год.	
20.	Металеві ящики, садки, бачки з-під розітнутих тварин і знаряддя для ловлі	Паровий стерилізатор (автоклав)	Водяний насичений пар під тиском 1,5 кГс/см ² (126±2°C), МПа 0,15	30	300 мл/м ²
			Повітряний стерилізатор	Сухий жар температури 160 ⁰ С	
		Занурення	3% розчин хлораміну Б або ХБ	120	
			5% розчин лізолу А	120	
		Зрошення	3% розчин хлораміну Б або ХБ	60	
			5% розчин лізолу А	60	
			3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу	60	
			0,2% розчин ДП-2	60	
			0,2% розчин сульфохлорантину або сульфохлорантину М	60	
		21.	Повітряні бактеріальні	Зрошують, включають, вмі-	

	фільтри	щують в поліетиленовий пакет, зав'язують, спалюють			
1	2	3	4	5	6
		Занурення	Використовують засоби, які вказані в п.2	48 год.	
		Паровий стерилізатор (автоклав)	Водяний насичений пар під тиском 2,0 кГс/см ² (132±2°C), МПа 0,15	60	
22.	Трупи тварин, підстилочний матеріал, послід тварин	Паровий стерилізатор (автоклав)	Водяний насичений пар під тиском 1,5 кГс/см ² (126±2°C), МПа 0,15		
		Спалювання			
		Поверхнєве знезараження трупів шляхом занурення	5% розчин лізолу	24 год.	
			5% розчин хлораміну Б або ХБ	24 год.	
		В ємність, де є патологічний матеріал, додають один з препаратів	5% розчин лізолу А	60	Співвідношення 1:2 (для рідких послідів)
10% розчин лізолу Б	60		Співвідношення 1:2		
23.	Рідкі відходи, змивні води	Паровий стерилізатор (автоклав)	Водяний насичений пар під тиском 1,1 кГс/см ² (120±2°C), МПа 0,11	30	
		Кип'ятіння		30	
		Засипати і розмішати	Сухе хлорне вапно або білильне термостійке вапно, або ДТС ГК, або НГК	60	200 г/л
			ДСГК або ГКГ	120	
24.	Виділення хворого: мокрота, оформлений кал змішаний	Засипати і розмішати	Сухе хлорне вапно або білильне термостійке вапно, або ДТС ГК, або ДСГК	60	200 г/л
			НГК	120	150 г/л
				30	200 г/л

	з сечею або водою в співвідношенні 1:5 рідкий кал,		ГКТ	120	200 г/л марки А 250 г/л марки Б
1	2	3	4	5	6
	блювота, залишки їжі		5% розчин лізолу А	60	В співвідношенні 2 частини дез-розчину і 1 частину залишків
			10% розчин лізолу Б	60	
25.	Сеча, ополоски зіву	Залити	2% розчин хлорного вапна або білильного термостійкого вапна	60	Співвідношення 1:1
			2% розчин лізолу	60	Співвідношення 1:1
			1% розчин ДТС ГК або НГК	60	Співвідношення 1: 1
			2% розчин хлораміну Б або ХБ	60	Співвідношення 1:1
		Засипати і розмішати	2% розчин хлорного вапна або білильного термостійкого вапна	15	10 г/л
			НГК	15	5 г/л
			ГКТ	15	10 г/л
26.	Посуд з-під виділень хворого (горшки, підкладні судна, січоприймальники) квачі, які використовуються для мит-	Занурення в один з дезрозчинів з послідуочим миттям	1% освітлений розчин хлорного вапна або білильного термостійкого вапна	30	
			0,5% розчин НГК	30	
			1% розчин хлораміну Б або ХБ	60	
			3% розчин хлораміну Б або ХБ	30	
			5% розчин лізолу А	60	
			1,5% розчин ГКТ	30	
			0,2% розчин сульфохлорантину або	30	

	тя посуду, після знезараження зберігають в спец. ємкості		сульфохлорантину М		
			1% розчин (по АХ) гіпохлориту натрію	30	
			0,2% розчин ДП-2	30	
1	2	3	4	5	6
27.	Санітарно-технічне обладнання	Дворазове протирання ганчіркою, змоченою в одному з дезрозчинів	Дезрозчини вказані в п.2	60	500 мл/м ²
		Протирання ганчіркою, на яку наносять миючо-дезинфікуючі засоби з послідуочим миттям	Дихлор-1 Білку Блиск-2 Саніта ПЧД Деаус та ін.	15 15 25 15 15	0,5 г/100 см ² поверхні
28.	Прибиральний інвентар, ганчірки	Кип'ятіння	2% содовий розчин	15	Повне занурення
		Замочування	3% розчин хлораміну Б або ХБ	60	
			1,5% розчин ГКТ	120	
			0,6% розчин по АХ НГК	120	
			0,25% розчин по АХ, гіпохлориту натрію, який одержують на установці ЕДР-01 або ЕЛМА-01	60	
			Аноліт, який одержують на установці ЕХА-30 і який вміщує 0,04% АХ	60	
			Аноліт, який одержують на установці СТЕЛ-МТ-1 і вміщує 0,09% АХ	60	
			0,2% розчин ДП-2	120	
			0,1% розчин сульфохлорантину або сульфохлорантину М	120	
			2% розчин дезоксону-1 або дезоксону-4	60	
			3% розчин перекису водню з 0,5% миючого засобу	120	
29.	Сміття	Спалювання			

1	2	3	4	5	6
		Залити одним із дезрозчинів	10% розчин освітленого хлорного вапна, або білильного термостійкого вапна	120	На 1 частину сміття 2 частини розчину
			5% розчин НГК	120	
			20% хлорно-вапневе молоко	20	
30.	Надвірні уборні, помийні та сміттеві ящики	Зрошують одним з дезрозчинів	10% розчин освітленого хлорного вапна, або білильного термостійкого вапна	60	500 мл/м ²
			5% розчин НГК	60	
31.	Транспорт	Зрошення з послідувачим протиранням сухою ганчіркою	При позитивних температурах: Дезинфікуючі розчини, які вказані в п.2 При негативних температурах (0-30 ⁰) 5% розчин ДТС ГК з 15% повареної солі (хлориду натрію)	30	300 мл/м ²
		Аерозольний метод в приміщеннях і в палатках, які пристосовані для розміщення транспортних засобів. Розпилення розчинів проводять за допомогою пневматичних чи турбулюючих аерозольних насадок, або аерозольного генератору АГП	15% розчин ДТС ГК або НГК, який вміщує 5% активного хлору	60	100 мл/м ²
			6% розчин перекису водню	30	400 мл/м ²
			20% розчин формальдегіду	30	100 мл/м ²
			10% розчин формальдегіду	30	200 мл/м ²
32.	Мішечки для	Кип'ятіння	2% розчин соди	30 ^A	

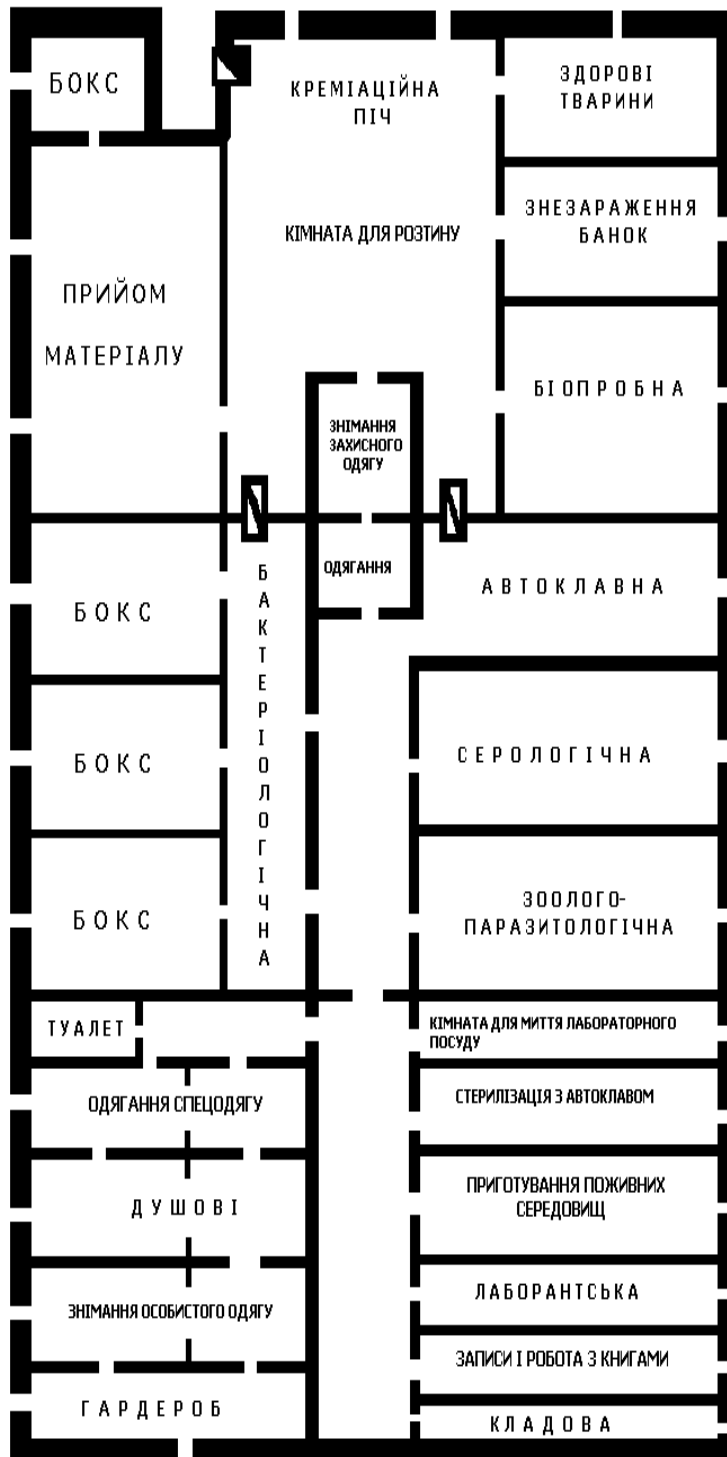
	транспортування диких гризунів		Вода	30 ^A	
--	--------------------------------	--	------	-----------------	--

33.	Мазки-відбитки, мазки з культур	Занурення	96° етиловий спирт, суміш Нікіфорова з послідуочим зануренням в дезрозчин, що вказаний в п.10	20 хв.	
34.	Вироби з синтетичних матеріалів	Камерне знезараження	Пароповітряня суміш 80-90°С	30 хв.	60 кг/м ²
		Занурення	1% розчин хлораміну Б або ХБ	5 хв.	
			0,2% розчин формальдегіду при температурі 70°С	60 хв.	
35.	Фільтруюча коробка протигазу	Продування парів формальдегіду	Формалін 40% (підігрів). Повітря, яке вміщує пари формальдегіду, пропускають через коробку, використовуючи вакуумну установку. Залишкові пари формальдегіду нейтралізують парами аміаку: примусове продування повітря через коробку (до зникнення запаху аміаку).	5хв.	

II. Бактерії, що утворюють спори

1.	Обмежені участки землі (дороги)	Зрошування	4% активований розчин хлорного вапна або білильного термостійкого вапна, що вміщує 1% АХ	120	10 л/м ²
			2% активований розчин ДТС ГК	120	10 л/м ²
			2% активований розчин НКГ	120	10 л/м ²
			3% активований розчин ГКТ	120	10 л/м ²
			4% активований розчин ДСГК	120	10 л/м ²
			20% розчин освітленого або неосвітленого хлорного вапна, білильного термостійкого вапна	120	10 л/м ²
			15% розчин ДТС ГК або НКГ	120	10 л/м ²
			10% розчин їдкого натру	120	10 л/м ²
2.	Приміщення (підлога, стіни,	Протирання двократно з інтерва-	2% освітлений активований розчин ДТС ГК або НКГ	120	500 мл/м ²

	двері, обладнання та інші меблі	лом 30 хв. з послідуочим вологим прибиранням	4% активований розчин хлораміну Б або ХБ	120	500 мл/м ²
			4% освітлений активований розчин хлорного вапна або білильного термостійкого вапна	120	500 мл/м ²
			4% активований розчин ДСГК	60	500 мл/м ²
1	2	3	4	5	6
			20% освітлений розчин хлорного вапна або білильного хлорного вапна	120	500 мл/м ²
			15% розчин ДТС ГК або НГК	120	500 мл/м ²
		Дворазове зрошення з інтервалом 30 хв.	4% освітлений активований розчин хлорного вапна або білильного термостійкого вапна	120	500 мл/м ²
			15% розчин ДТС ГК чи НГК	120	500 мл/м ²
			4% освітлений активований розчин ДСГК	120	500 мл/м ²
			6% розчин перекису водню з 0, 5% миючого засобу	120	500 мл/м ²
В випадку аварії заражені поверхності залити одним з вище вказаних розчинів на 2 години					
		Аерозольний метод дезинфекції з допомогою пневматичної (ПВАН) або турбулінової (ТАН) аерозольних насадок	20% водний розчин формальдегіду з послідуочою нейтралізацією 25% розчином аміаку	24 год.	200 мл/м ³
			10% розчин перекису водню	60	200 мл/м ³

Мал. 1. Зразок план-схеми лабораторії